

Opetusviraston toimintakertomus 2016

Sisällys

Opetusviraston toimintakertomus 2016.....	1
Sisällys	2
1. Opetustoimen johtajan katsaus vuoteen 2016	4
2. Katsaus opetusviraston toimintaan 1994–2016.....	6
2.1. Organisaatio muotoutuu	6
2.2. Johtaminen.....	7
2.3. Opetussuunnitelmat uudistuvat	7
2.4. Tapahtumia	8
3. Opetustoimen visio	9
4. Palveluverkko ja opiskelijamäärät.....	9
5. Opetuslautakunta ja sen jaostot	10
6. Talous.....	10
6.1. Opetustoimen talous	10
6.2. Toimintakate.....	11
6.3. Tilinpäätös	12
7. Kansainvälinen toiminta	12
8. Tietohallinto	13
8.1. Infra- ja tietoliikennepalvelut.....	13
8.2. IT-tuki	13
8.3. Tieto- ja ennakointipalvelut.....	13
9. Turvallisuuspalvelut.....	14
10. Kestävä kehitys	14
10.1. Ympäristöpalvelut	14
10.2. Kestävä kehitys kasvatuksessa	14
10.3. Kestävät hankinnat	15
11. Perusopetuslinja.....	15
11.1. Palveluverkko.....	16
11.2. Oppilaat	16
11.3. Opetus ja kehittäminen	17
11.4. Oppilaiden hyvinvointi.....	18
11.5. Koululaisten iltapäivätoiminta.....	18
12. Linjen för svensk dagvård och utbildning	19
12.1. Varhaiskasvatus ja esiopetus	19
12.1.1. Palveluverkko	19
12.1.2. Lasten lukumäärä.....	19

12.1.3. Opetus ja kehittäminen.....	19
12.2. Perusopetus.....	20
12.2.1. Palveluverkko	20
12.2.2. Oppilaat.....	20
12.2.3. Opetus ja kehittäminen.....	21
12.2.4. Oppilaiden hyvinvointi	21
12.3 Lukiokoulutus	22
12.3.1. Palveluverkko	22
12.3.3. Opetus ja kehittäminen.....	22
12.3.4. Opiskelijoiden hyvinvointi.....	22
13. Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja.....	23
13.1. Suomenkielinen lukiokoulutus.....	23
13.1.1. Palveluverkko	23
13.1.2. Opiskelijat.....	23
13.1.3. Opetus ja kehittäminen.....	24
13.1.4. Opiskelijoiden hyvinvointi.....	24
13.2. Ammatillinen koulutus.....	25
13.2.1. Opiskelijat.....	25
13.2.2. Opetus ja kehittäminen.....	25
13.2.3. Opiskelijoiden hyvinvointi.....	29
13.3. Aikuisten maahanmuuttajien suomi toisena kielenä -koordinointi	30
13.4. Etsivä nuorisotyö	30
14. Hallinto- ja tukipalvelut.....	31
14.1. Talous.....	31
14.2. Tilat ja hankinnat.....	31
14.3. Henkilöstön tuki ja hyvinvointi sekä lakipalvelut.....	33

1. Opetustoimen johtajan katsaus vuoteen 2016

Uuden pedagogiikan ja digitalisaation avulla hyvää oppimista kaikille

Peruskoulun päättävien nuorten koulutustakuu toteutui Helsingissä paremmin kuin keskimäärin koko maassa. Ammatillisessa koulutuksessa toteutuneiden lisäpaikkojen ja nivelvaiheen koulutusten sekä avointen opintojen myötä kaikille peruskoulun päättävillä nuorille pystyttiin tarjoamaan opiskelupaikka. Avoimia opintoja suoritti vuoden aikana noin 670 nuorta. Nivelvaiheen koulutusta tarjottiin lähes 400 nuorelle.

Oppimistulokset olivat hyviä kaikilla koulutusasteilla. Suomenkielisistä peruskoulun aloittavista oppilaista 88 % ja ruotsinkielisistä 95 % valitsi oman lähikoulun.

Ammatillisessa koulutuksessa korostettiin osaamisen todentamista. Opiskelijoille tarjottiin joustavia koulutuspolkuja. Opiskelu nivoutui tiiviisti työelämään. Stadin ammattiopiston kaikissa tutkinnoissa saattoi syksystä alkaen suorittaa kaksoistutkinnon, johon sisältyy myös ylioppilastutkinto.

Lukiolaiset kirjoittivat syksyllä ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet kolmessa oppiaineessa. Lukioissa alkoivat oppiainerajat ylittävät, yrittäjäyyttä ja osallisuutta korostavat teemaopinnot.

Nuorten osallisuus lisääntyi

Peruskouluissa ja lukioissa elokuussa käyttöön otetut uudet opetussuunnitelmat lisäsivät oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta koulun toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Heillä on aktiivisempi rooli oman oppimisensa rakentamisessa. Oppiminen on yhteisöllisempää ja oppimisympäristö laajenee ulos luokkatiloista koko kaupunkiin. Kaikissa kouluissa opiskellaan myös eri oppiainerajat ylittäviä ilmiöitä. Oppimisen arviointi keskittyy oppimisprosessin kannustavaan arviointiin.

Opetuksen vuosien 2016 – 2019 digitalisaatio-ohjelma edistää uusien opetussuunnitelmien toteuttamista. Helsingin kaupunginvaltuusto myönsi kesäkuussa lisämäärärahan digitalisaatio-ohjelman käynnistämiseksi. Sen tavoitteena on varmistaa tasa-arvoiset digitaaliset oppimismahdollisuudet kaikille Helsingin kaupungin koulujen oppilaille opiskelijoille sekä tulevassa työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavat, opetussuunnitelmien mukaiset taidot.

Digitalisaatio-ohjelma käynnistyi innovatiivisilla pedagogisilla kokeiluilla. Yli 60 kokeilukoulua edisti oppimisen muutosta ja digitalisaatiota. Kouluissa kokeiltiin ja kehitettiin ilmiöpohjaista koulua, pulpetitonta koulua, oppikirjatonta koulua, ePortfoliokoulua ja koulutonta koulua. Kouluilla oli myös omia kehittämishankkeita. Koulujen tukena toimi asiantuntijaopettajien verkosto, joka kehittää ja levittää hyviä käytänteitä yhdessä koulujen kanssa.

Maahanmuuttajista aktiivisia kaupunkilaisia

Maahanmuuttajille tarjottiin joustavia koulutuspolkuja kotoutumisen edistämiseksi. Kaikki perusopetusiässä olevat lapset saivat valmistavan opetuksen paikan. Valmistavaa opetusta, jossa oppilas saa kaiken tarvitsemansa tuen lähikoulussaan, laajennettiin koko kaupunkiin. Innovaatorahaston tuella kehitettiin mallia maahanmuuttajaperheiden

kotoutumiseen yhteistyössä Yrityskylä Helsingin kanssa. Suomea toisena kielenä opiskelevat lapset saivat Kielitietoinen koulu –hankkeessa omankielistä tukea luokissa. Peruskouluissa kehitettiin uudenlaista monikielistä ohjausta kodin ja koulun yhteistyön parantamiseksi. Kotona lapsia hoitaville maahanmuuttajavanhemmille järjestettiin kieli- ja kotouttavia kursseja ja vertaisryhmätoimintaa.

Lukioon ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavat koulutukset vakinaistettiin. Toukokuussa perustettiin Stadin osaamiskeskus edistämään maahanmuuttajien työllistymistä, ammatillista koulutusta ja kielitaitoa uudella tavalla. Keskuksessa työskentelee opettajia, työelämävalmentajia, yrityskoordinaattori, sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijoita sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiantuntijoita. Osaamiskeskuksen avulla asiakkaiden mahdollisuus saavuttaa tutkintotavoitteinen opiskelupaikka on nopeutunut. Mahdollisuudet siirtyä työelämään ovat parantuneet työvalmennuksen ja jalkautuvan suomi toisena kielenä -tuen avulla. Vuoden loppuun mennessä osaamiskeskuksessa oli noin 600 asiakasta.

Koulutilat tukivat uudenlaista oppimista

Koulutiloja varustettiin tukemaan uudenlaista oppimista ja tilankäyttöä tehostettiin. Useissa kouluissa tehtiin perusparannuksia. Kalasataman korttelitaloon valmistui uudet koulutilat, joissa ei ole perinteisiä luokkia. Lauttasaaren ala-asteen koulu sai käyttöönsä uudenlaisia tiloja koulun viereisestä toimistorakennuksesta. Stadin ammattiopiston hallinto ja opetusviraston hallinto muuttivat uusiin toimipisteisiin peruskorjattuihin tiloihin.

Työhyvinvointi oli hyvällä tasolla

Syksyllä tehdyn Kunta10-kyselyn mukaan työhyvinvointi opetusvirastossa oli hyvällä tasolla. Työilmapiiri oli hyvä, innovatiivisuus ja työn hallinta lisääntyivät. Opetusvirastossa tehdään laadukasta työtä. Meillä on hyvät edellytykset viedä oppimisen muutosta ja digitalisaatiota eteenpäin ja tuottaa näin hyvää oppimista kaikille.

Liisa Pohjolainen

2. Katsaus opetusviraston toimintaan 1994–2016

2.1. Organisaatio muotoutuu

Opetusvirasto aloitti toimintansa 1.1.1994 kouluviraston ja ammattiopetusviraston yhdistyessä. Opetusvirastoon perustettiin tällöin myös palvelukeskus, joka oli maksullisia palveluja tarjoava tulosityksikkö. Keskeisiä organisaatiomuutoksia ovat olleet: Opetusviraston palvelukeskus tuotti koulujen ja oppilaitosten tarvitsemat ravintola- ja siivous-, kouluisäntä-, teknisen työn kalustonhoidon ja tietotekniikan tukipalvelut vuoden 2002 loppuun saakka. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti suurin osa opetusviraston palvelukeskuksen toiminnoista ja henkilökunnasta siirtyi vuoden 2003 alusta toimintansa aloittaneeseen liikepalvelulautakunnan alaisuudessa toimivaan Helsingin kaupungin palvelukeskukseen. Seuraavan vuoden aikana työstettiin kouluruokailu-, kouluisäntä- ja siivouspalveluista vastaavan Palmian ostopalvelujen palvelukuvauksia ja uusia palvelusopimuksia Palmian kanssa. Valtion ammatilliset oppilaitokset kunnallistettiin 1.8.1995 ja liitettiin opetusvirastoon. Niistä muodostettu Helsingin väliaikainen ammattikorkeakoulu aloitti toiminnan kokeiluvalla 1.8.1996. Helsingin ammattikorkeakoulun sai vakinaisen toimiluvan 1.8.2000 alkaen ja irtaantui opetusvirastosta 1.1.2001 itsenäiseksi hallinnolliseksi yksiköksi. (1.8.2008 perustettiin Metropolia ammattikorkeakoulu, johon liittyi myös muita koulutusyksiköitä.)

Kaupungin taloushallinnon palveluja keskitettiin vuoden 2004 alusta. Huomattava osa opetusviraston taloushallinnon henkilöstöstä siirtyi kaupungin taloushallinnon palvelukeskukseen, josta opetusvirasto ostaa palvelut palvelusopimuksella. Vuoden 2006 alussa opetustoimen kiinteistöihin liittyvät hanke- ja ylläpitotehtävät resurssineen siirtyivät pääosin kiinteistöviraston vastuulle. Tehtävien mukana myös osa opetusviraston kiinteistöpalvelujen henkilöstä siirtyi kiinteistöviraston tilakeskukseen.

Vuonna 2008 laadittiin sosiaaliviraston kanssa yhteistyössä selvitykset ruotsinkielisen päivähoidon siirtämisestä opetusviraston hallinnon yhteyteen. Kaupunginhallituksen päätöksellä ruotsinkielinen päivähoito siirtyi sosiaalivirastosta opetusvirastoon vuoden 2011 alusta. Keväällä 2006 kaupunginhallitus päätti, että perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan järjestäminen siirtyy asteittain opetusvirastolle syksyyn 2009 mennessä lukuun ottamatta sosiaalitoimen vastuulle kehitysvammaisten kerhoja, joiden tilanne selvitetään erikseen. Sipoosta Helsinkiin vuonna 2009 liitetyn alueen opetuspalvelut järjestettiin ja tehtiin sopimukset liitosalueen lasten ja nuorten koulukäynnin jatkumisen turvaamiseksi.

Opetusviraston sisäinen organisaatio muuttui vuosien varrella. Alussa organisaatio muodostui yleissivistävästä koulutuslinjasta, ruotsinkielisestä koulutuslinjasta, ammatti- ja aikuiskoulutuslinjasta, palvelukeskuksesta sekä opetuslautakunnan päätöksellä perustetusta talosityksiköstä ja kehittämissyksiköstä. Vuoden 1999 alusta kehittämissyksikköön perustettiin strategiapalvelut ja kiinteistöyksikkö. Strategiapalveluiden toiminnan keskiössä olivat keskitetyt työnantajapalvelut, organisaation kehittäminen, laadunhallinta, kansainväliset asiat henkilöstö- ja lakiasiat sekä johdon tiedotus. Tilahallinnon uudistaminen oli aloitettu jo vuonna 1997 kiinteistöjoakseen mietinnön pohjalta. Tavoitteena oli vastata suuriin haasteisiin koulurakennusten perusrakennuksessa ja uudisrakentamisessa. Opetusviraston organisaatio uudistui nykymuotoonsa vuoden 2005 alussa. Uudistuksessa viraston hallinnolliset palvelut keskitettiin yhteen osastotaseiseen yksikköön, hallinto- ja kehittämiskeskukseen. Uudet koulutuslinjat olivat: perusopetuslinja, nuoriso- ja

aikuiskoulutuslinja sekä ruotsinkielinen koulutuslinja, joka nimettiin päivähoidon organisaatiomuutoksen myötä vuoden 2011 alusta ruotsinkieliseksi päivähoito- ja koulutuslinjaksi. Uudistuksen yhteydessä lukiokoulutus siirtyi nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjalle. Kolme ammatillista oppilaitosta yhdistyivät vuoden 2013 alussa Stadin ammattiopistoksi ja Stadin aikuisopistoksi, jonka osaksi tuli myös oppisopimuskoulutus. Perusopetuksen ja lukion palveluverkossa on tapahtunut lukuisia muutoksia ja oppilaitosten keskimääräinen koko on niiden myötä kasvanut. Opetustoimi on vuosien varrella saanut uusia tehtäviä kuten vuonna 2012 etsivän nuorisotyön koordinoinnin ja vuonna 2014 lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijahuollon kaikissa Helsingissä toimivissa oppilaitoksissa.

2.2. Johtaminen

Opetustoimen johtajaksi vuoden 1994 alusta tuli koulutoimenjohtaja OTK Lauri Turja, johti virastoa vuoteen 2000 saakka. Vuonna 2000–2001 virkaa hoiti FL Paula Sermilä, vuodesta 2001 maaliskuuhun 2015 FT Rauno Jarnila ja huhtikuusta 2015 lähtien FM Liisa Pohjolainen. Opetuslautakunnan puheenjohtajina ovat olleet 1994–2000 Martti Häikiö, 2001–2004 Ulla-Marja Urho, 2005–2006 Annukka Mickelsson, 2006–2007 Outi Alanko-Kahiluoto, 2008 Tuomas Nurmela, 2009–2012 Pia Pakarinen, 2013 Outi Alanko-Kahiluoto, 2014–2016 Minerva Krohn.

2.3. Opetussuunnitelmat uudistuvat

Opetusviraston aloittaessa toimintansa vuonna 1994 oli meneillään suuri opetussuunnitelman muutosprosessi, jossa valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita valmisteltiin yhteistyössä ja koulujen kokeilutoiminnalla. Yhteensä 13 helsinkiläistä peruskoulua ja lukiota sai kokeiluopetussuunnitelmat lukuvuodeksi 1993–1994. Uudet opetussuunnitelman perusteet julkaistiin vuonna 1994 ja lukuvuoden alkaessa seuraavana vuonna oli lähes kaikilla helsinkiläisillä peruskouluilla ja lukioilla hyväksytyt ja vahvistetut koulukohtaiset opetussuunnitelmat.

Opetussuunnitelman kehittämishanke, akvaariohanke, kokosi yhteen niin paikalliset, eri kouluasteiden kuin valtakunnallisetkin kehittäjät. Helsinki koordinoi valtakunnallista vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen verkostoa. Kymmenet koulut osallistuivat eri teemojen projekteihin ja verkostoihin ympäri maan. Helsingin yliopiston Vantaan täydennyskoulutuslaitoksen kanssa toteutettiin laaja täydennyskoulutus ja tutkimushanke. Koulukohtainen opetussuunnitelma innosti kouluja profiloitumaan ja kehittämään työtään vuosien varrella sadoilla pedagogisilla kehittämishankkeilla, kansainvälissä projekteissa ja työyhteisön kehittämishankkeiden avulla.

Syksyllä 1997 aloitettiin opetussuunnitelmallisten edellytysten luominen yhtenäiselle peruskoululle. Samalla alueella toimivat peruskoulut sekä ala- ja yläasteiden kehittivät yhteistyötään. Toisen asteen koulutuksessa oli ajankohtaista yhteisen koulutustarjonnan laajentaminen. Uudet yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelmat hyväksyttiin pääosin vuonna 1999 ja arvioinnin osalta vuonna 2000. Peruskouluissa keskeinen haaste oli oppimisen jatkuvuuden turvaaminen yhtenäisen peruskoulun periaatteiden mukaisesti. Lukioissa tavoitteena oli vahvistaa luokattomuuden toimivuutta ja tukea valinnan mahdollisuuksien mm. laajentamalla opinto-ohjausta. Yhteistyössä Helsingin yliopiston Koulutuksen arviointikeskuksen kanssa otettiin käyttöön oppimaan oppimista kartoittavat selvitykset, jotka jatkossa toteutettiin vuosittain. Voimavaroja suunnattiin erityisesti matemaattis-luonnontieteellisten aineiden oppimiseen. Nämä oppiaineet ja

ympäristökasvatus olivat peruskoulujen yleisimmät opetussuunnitelmalliset painotukset, mikä näkyi myös hyvässä menestymisessä valtakunnallisissa matematiikan tasokokeissa. Ammatillisissa oppilaitoksissa tarkistettiin oppilaitoskohtaiset opetussuunnitelmat vuonna 1995 ja oppilaitokset kehittivät arvioinnin pohjalta opetussuunnitelmia ja opetusta. Palautteen antajina olivat myös opiskelijat ja työnantajat. Vuonna 1997 sosiaali- ja terveysalalle laadittiin viiden oppilaitoksen yhteinen toisen asteen opetussuunnitelma. Taide- ja viestintäalan perustutkinnon opetussuunnitelma hyväksyttiin. Vuonna 1998 opetussuunnitelmiin lisättiin tutkinnoittain työssä oppimisen tavoitteet, opinto-ohjauksen suunnitelmat ja oppilaitosten toimet syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Paperi- ja kemianteollisuuden alalle hyväksyttiin uusi kolmivuotinen laboratorioalan perustutkinto, laborantin oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma. Ammatillisen koulutuksen työelämäyhteyksiä kehitettiin ja monipuolistettiin useiden hankkeiden avulla. Vuonna 1999 käynnistettiin kaikissa oppilaitoksissa maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus. Toimintavuonna valmistui useita selvityksiä, joissa arviottiin ammatillisen koulutuksen tilaa ja kehittämistarpeita.

Vuoden 2000 aikana laadittiin kunnallisen esikouluopetuksen opetussuunnitelman luonnos, joka kattoi molemmat kieliryhmät. Keväällä opetusvirasto ja sosiaalivirasto aloittivat vuoden pituisen prosessikoulutuksen ruotsinkielisen esiopetuksen ja alkuopetuksen opetussuunnitelman kehittämiseksi. Tavoitteena oli vahvistaa pedagogista yhtenäisyyttä erityisesti esikoulussa, koska esiopetuksesta vastasi osin opetustoimi ja osin päivähoito.

Vuonna 2004 yleissivistävän koulutuksen valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet uusittiin. Uuden opetussuunnitelman tuli rakentua kaikille yhteisestä kuntakohtaisesta ja koulukohtaisesta osasta. Peruskoulujen uudet opetussuunnitelmat laadittiin koulujen yhteistyönä, ja otettiin käyttöön ensin 1.-2.-luokilla ja vuonna 2005 3.-8.-luokilla. Myös lukioiden ja aikuislukioiden opetussuunnitelma laadittiin lukioiden yhteistyössä, ja ne otettiin käyttöön syksyllä opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden osalta vuonna 2005. Ammatillisessa koulutuksessa opetussuunnitelmauudistus astui voimaan vuonna 2006. Ammattiosaamisen näytöt tulivat osaksi ammatillisen koulutuksen arviointia. Näyttöjä kehittämään ja mahdollisia valituksia käsittelemään perustettiin ammattiosaamisen toimikunta. Osaksi ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa Helsingissä saatiin työelämän kehittämistehtävä.

Seuraava opetussuunnitelman uudistaminen käynnistyi peruskouluissa vuonna 2013. Kouluilla käytiin arvokeskustelua oppilaiden, kotien ja henkilöstön kanssa. Kuntalaiset pääsivät osallistumaan opetussuunnitelman arvopohjaan myös sähköisen palautekyselyn kautta. Myös lukioissa opetussuunnitelmatyöhön osallistuivat opiskelijat ja vanhemmat. Uudet opetussuunnitelmat tulivat voimaan lukuvuoden alusta 2016 peruskoulussa 1.-6.-luokilla sekä 7. luokalla ja lukiossa alkaen 1. vuosiluokasta. Uudet ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelman perusteet tulivat voimaan 1.8.2015. Uusien opetussuunnitelmien myötä opiskelu tuotiin lähemmäksi työelämää. Oppimisessa korostuu osaaminen ja opiskelijoille on tarjolla joustavia opintopolkua. Opiskelijat hyödyntävät työssäoppimisessa mobiililaitteita ja teknologiaa.

Helsingin opetusvirasto on koko toimintansa aikana osallistunut aktiivisesti valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin, toiminut pääkaupunkiseudun yhteistyössä sekä toteuttanut opetuksellisia ja kaupungin strategioihin liittyviä oppimista ja koulutusta edistäviä hankkeita taitavan ja motivoituneen henkilökunnan toimesta.

2.4. Tapahtumia

Vuonna 2000 Helsinki isännöi valtakunnallista Nuori osaja 2000 -tapahtumaa, jonka piirissä olivat kaikki Helsingin koulut. Helsingin 450-juhlavuoteen ja kulttuurikaupunkivuoteen liittyen toteutettiin merkittäviä hankkeita kuten "Taiteilijat ja tutkijat koulussa" sekä kulttikortti 9.-luokkalaisille. Kansainvälisenä yhteistyöhankkeena toteutettiin lasten oopperahanke. Opetusvirasto oli vahvasti esillä WorldSkills 2005 Helsinki -ammattitaidon maailmanmestaruuskilpailuissa. Lukion ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista noin 500 valmennettiin kisaoppaiksi. Opetusvirasto vastasi pukuompelun ja hiusmuotoilun kilpailulajien järjestämisestä sekä suunnitteli ja toteutti kisojen tietoteknisen infrastruktuurin. Koulut ja oppilaitokset osallistuivat aktiivisesti Helsinki World Design Capital 2012 ja Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -juhlavuoden tapahtumiin ja järjestivät myös omia tapahtumia. Samana vuonna järjestettiin Next Gate -jatkokoulutusmessut Kaapelitehtaalla peruskoulun 8.-10.-luokkalaisille.

3. Opetustoimen visio

Osana opetusviraston muutosta laaditaan opetustoimelle vuoteen 2025 ulottuva strategia ja visio. Kevään 2016 työskentelyn lopputuloksena on visio:

HelsinkiLearning – vahvoina tulevaisuuteen

Vision laajennus on arvolause ja palvelulupaus:

Meillä oppilaat ja opiskelijat saavuttavat kyvyn toimia muuttuvassa maailmassa erilaisten ihmisten kanssa ja löytävät omat vahvuutensa ja oman mielekkään elämänsä.

4. Palveluverkko ja opiskelijamäärät

Helsingissä oli lukuvuoden 2016–2017 alussa 170 kaupungin ylläpitämää oppilaitosta tai ruotsinkielisen päivähoiton yksikköä, joissa järjestetään opetustoimen toimialaan kuuluvaa kasvatusta ja koulutusta. Näistä 124 on kaupungin ylläpitämiä oppilaitoksia ja 46 ruotsinkielisen päivähoiton yksiköitä. Kaupungin ylläpitämistä oppilaitoksista oli suomenkielisiä 105 ja ruotsinkielisiä 19. Suomenkielisten oppilaitosten määrä pieneni edellisestä vuodesta seitsemällä. Kaupungin ylläpitämiä peruskouluja oli 107, lukioita 14, aikuislukioita yksi ja ammatillisia oppilaitoksia kaksi. Peruskoulun palveluverkkoa täydensivät 14 sopimuskoulua ja kaksi yliopiston peruskoulua. Ruotsinkielisen päivähoiton palveluverkkoon kuului lisäksi 8 ostopalvelupäiväkotia.

Lisäksi kaupungissa toimi 36 yksityistä tai valtion ylläpitämää yleissivistävää oppilaitosta sekä yksityisiä ammatillisia oppilaitoksia.

Koko kaupungin yleissivistävien oppilaitosten opiskelijamäärä oli 70 000. Opiskelijamäärä on kasvanut yli 1 200:lla edellisestä vuodesta. Kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa oli 40 300, lukioissa 8 200 ja aikuislukioissa 1 800 opiskelijaa eli yhteensä runsaat 50 000 opiskelijaa. Opiskelijamäärä on kasvanut yli tuhannella kaupungin peruskouluissa.

Kaupungin suomenkielisissä kouluissa on 45 500 opiskelijaa ja ruotsinkielisissä 4 800. Yksityisissä sopimuskouluissa ja Helsingin yliopiston kouluissa on oppilaita lähes 6 300 kuten edellisellä vuonnakin.

Stadin ammattiopistossa oli valtionosuuteen oikeuttavassa opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa 6765 opiskelijaa. Stadin aikuisopiston oppilaitosmuotoisessa valtionosuuteen oikeuttavassa koulutuksessa oli 1728 perustutkinto-opiskelijaa. Oppisopimusopiskelijoita oli 2296. Työpajatoimintaa tarjottiin noin 400 nuorelle.

Oppilasvuosina (kevään ja syksyn oppilasmäärien keskiarvot) katsottuna sekä suomenkielisten että ruotsinkielisten peruskoulujen ja lukioden oppilasmäärä nousi hieman (2,5 % ja 2,2 %) edellisestä vuodesta. Suomenkielisten peruskoulujen oppilasmäärä kasvoi 3,0 %, ruotsinkielisten 3,2 %. Suomenkielisissä päivälukioissa opiskelevien määrä laski 0,2 %, ruotsinkielisissä määrä laski 1,2 %. Suomenkielisessä aikuislukiossa opiskelevien määrä (varsinaiset opiskelijat) nousi 8,4 % ja Tölö gymnasiumin aikuislinjan opiskelijoiden määrä (varsinaiset opiskelijat) 17,1 %. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden määrä nousi 2,1 % ja oppisopimusopiskelijoiden laski 9,9 %.

Ruotsinkielisen päivähoiton lasten määrä oli vuoden 2016 lopussa 2 523. Ruotsinkielisiä esikouluoppilaita oli yhteensä 440.

Toimintakertomuksen liitteenä olevissa liitetaulukoissa 1-3 esitetään oppilaitosten opiskelijatilastoja vuosilta 2011–2016.

Taulukko 1 Helsingin yleissivistävien koulujen lukumäärä ylläpitäjittäin 2011–2016

Taulukko 2 Helsingin yleissivistävien koulujen oppilasmäärä ylläpitäjittäin 2011–2016 tilastointipäivän 20.9. oppilasmäärä

Taulukko 3 Helsingin kaupungin ylläpitämien koulujen ja oppilaitosten sekä kaupungin sopimuskoulujen oppilas- ja opiskelijamäärät 2010–2016

5. Opetuslautakunta ja sen jaostot

Opetuslautakunta ja sen suomenkielinen jaosto puheenjohtajanaan Minerva Krohn kokoontui vuoden aikana 13 kertaa. Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto kokoontui 9 kertaa. Puheenjohtajana toimi Veronica Hertzberg.

6. Talous

6.1. Opetustoimen talous

Opetustoimen käyttötalouden menot olivat noin 681,0 miljoonaa, 15,0 miljoonaa euroa (2,3 %) vuotta 2015 suuremmat. Tulot olivat noin 29,5 miljoonaa kasvaen 0,8 miljoonalla eurolla (3,0 %) vuoteen 2015 verrattuna. Hintatason nousun lisäksi menojen ja tulojen kasvua selittää saatu ulkopuolinen rahoitus sekä asiakasmäärien kasvu.

Irtaimen omaisuuden hankintoihin käytettiin kaikkiaan 16,5 miljoonaa euroa. Ylitysoikeudet huomioiden määrärahoja jäi käyttämättä 1,7 miljoonaa euroa johtuen hankintojen siirtymisestä vuodelle 2017. Kaupunginvaltuusto myönsi helmikuussa 2017 tällä perusteella opetusvirastolle 1,7 miljoonan euron ylitysoikeuden vuoden 2017 irtaimen omaisuuden hankintoihin.

Opetusvirasto seuraa tuottavuuden kehittymistä tuottavuusindeksillä, jossa suhteutetaan reaalin kustannuskehitys oppilas- ja opiskelijamäärien kehitykseen. Näin laskettu opetusviraston kokonaistuottavuus kasvoi vuoteen 2015 verrattuna. Koulujen ja oppilaitosten budjetteihin sisällytetyt tuottavuustavoitteet saavutettiin. Perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa lisätuottavuustavoite oli 0,75 % budjettien loppusummasta ja lukiokoulutuksessa 0,4 % budjettien loppusummasta. Lisäksi tuottavuutta parannettiin muun muassa palveluverkkoa kehittämällä sekä hallinnon ja tukipalvelujen tehostamisella.

Nettomenot oppilasta ja opiskelijaa kohti olivat 9 050 euroa eli 55 euroa vähemmän kuin vuonna 2015.

6.2. Toimintakate

Talousarvioon verrattuna toimintakate oli positiivinen. Talousarviokohdan toimintakate alitti talousarvion 8,1 miljoonalla eurolla eli 1,4 %.

Tulot ylittivät talousarvion 2,6 miljoonalla eurolla eli 9,8 %. Ennakoitua enemmän tuloja kertyi johtuen ulkopuolisesta rahoituksesta, kuten valtionavustuksista ryhmäkojen pienentämiseen ja tasa-arvoa edistäviin hankkeisiin.

Kirjanpidon menot alittivat talousarvion 5,5 miljoonalla eurolla eli 0,9 %. Säästöistä 2,7 miljoonaa euroa kertyi vuokramenoissa ja 2,8 miljoonaa euroa palvelujen ostoissa. Palvelujen ostojen määrärahoja jäi käyttämättä lähinnä ammatillisessa koulutuksessa. Tämä johtui pääosin siitä, että oppisopimusten määrä jäi yli 400 oppisopimusta alle talousarviossa ennakoitun määrän.

Kaupunginvaltuusto päätti helmikuussa 2017, että talousarviokohdassa Kaupungin tuottamat palvelut säästyneitä määrärahoja siirretään käyttötarkoitusta muuttaen 1,5 miljoonaa euroa kattamaan talousarviokohdan Korvaukset ja avustukset muiden tuottamiin palveluihin ylitys.

Korvausten ja avustusten menot ylittivät talousarvion runsaalla 1,3 miljoonalla eurolla. Tämä johtui pääosin siitä, että opetusviraston määrärahoista maksettavien perusopetuksen kotikuntakorvausten perusosaa nostettiin vuodelle 2016 selvästi enemmän, kuin hintatason nousun verran. Talousarviota laadittaessa varauduttiin ainoastaan peruspalvelujen hintaindeksiennusteen mukaiseen nousuun.

Perusopetuksen kotikuntakorvaukset ylittivät talousarviovarauksen noin 3,8 miljoonalla eurolla. Lisäksi iltapäivätoiminnan avustukset ylittivät talousarviovarauksen noin 0,4 miljoonalla eurolla johtuen siitä, että paikkatarjontaa lisättiin syksyllä 2016 kaupunginhallituksen edellyttämällä tavalla. Kokonaisylitys jäi kuitenkin edellä todettuun 1,3 miljoonaan euroon johtuen siitä, että muut korvaukset jäivät noin 2,5 miljoonaa euroa ja avustukset noin 0,4 miljoonaa euroa talousarviossa ennakoitua pienemmiksi.

Työllisyyden hoitamisen menot toteutuivat talousarvion mukaisesti.

6.3. Tilinpäätös

Litteenä on opetusviraston Tuloslaskelma ja Tase tilikaudelta 1.1.–31.12.2016.

7. Kansainvälinen toiminta

Kansainvälinen toiminta on vakiintunut osa monen helsinkiläisen koulun ja oppilaitoksen vuodenvierailu- ja hanketoimintaa. Oppilasliikkuvuutta ja hanketoimintaa oli yli puolella perusopetuksen kouluista sekä kaikilla kaupungin lukioilla. Kansainvälisen yhteistyön avasi kertomusvuonna viisi koulua.

Kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksia nostettiin esiin osana opetussuunnitelmien tavoitteiden toteuttamista ja paikallisia opetussuunnitelmia.

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kansainväliseen toimintaan kuuluivat vuonna 2016 ulkomaiset vierailijat, leirikoulut, hanketoiminta, työssäoppimisjaksot ja kilpailutoiminta ulkomailla sekä henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden liikkuvuus. Helsinkiläiseen koulutukseen ja osaamiseen tutustui yli tuhat ulkomaista vierasta.

Kansainvälistä yhteistyötä varten kouluilla ja oppilaitoksilla on toimiva ulkomainen kumppaniverkosto ja säännöllistä hanketoimintaa. Toimintaa tukee EU:n Erasmus+ -rahoitusohjelma, josta haetaan vuosittain rahoitusta mm. hanketoimintaan sekä henkilöstön täydennyskoulutuksiin, esim. opetusjaksoon kumppanikoulussa. Yksittäisiä Erasmus+ -hankkeita oli kertomusvuonna käynnissä 12. Koulujen ja oppilaitosten kansainvälistä yhteistyötä tuetaan myös keskitetyllä käyttöbudjettirahoituksella.

Stadin ammattiopistolle myönnettiin akkreditointi Erasmus+ ohjelmassa osoituksena laadukkaasti toteutetusta ja strategisesti kehitettävästä opiskelijaliikkuvuustoiminnasta. Stadin ammattiopistosta 142 opiskelijaa suoritti työssäoppimisjaksonsa ulkomailla. Vaihtojen kestot vaihtelivat 2–21 viikkoon. Lisäksi erilaisiin lyhempiin projekteihin osallistui 116 opiskelijaa.

Göteborgissa järjestetyissä Euroskills-kisoissa Suomea edusti Stadin ammattiopiston opiskelija Mikko Laakkonen (peligrafiikka) sekä eri alojen

eksperttejä. Opiskelijoiden ja henkilöstön kansainvälisyysosaamista jaettiin ja kartutettiin oppilaitoksessa järjestetyillä KV-toreilla.

Kansainvälisyystyöryhmän aloitteesta Stadin ammattiopiston audiovisuaalisen viestinnän opiskelijat aloittivat osana opintojaan pelillisen arviointityökalun kehittämisen. Arviointityökalun avulla oppilas tai opiskelija sekä koulu tai oppilaitos voi tarkastella tämän hetkistä kansainvälisyyden astettaan ja muotoaan sekä kehittää toimintaansa haluamaansa suuntaan. Työkalun on tarkoitus madaltaa kynnystä aloittaa kansainvälisyystoimintaa koulussa. Työkalu on valmis 2017.

8. Tietohallinto

Tietohallintopalvelu kehitti opetustoimen tietoteknistä palvelukokonaisuutta ja teknistä infrastruktuuria, tuki tietotekniikan tehokasta käyttöä, vastasi opetusviraston yhteiskäyttöisten tietojärjestelmien ja verkkopalveluiden kehittämisestä sekä huolehti tietoturvasta ja verkkoyhteyksien toimivuudesta. Tietohallinto vastasi digitalisaatio-ohjelman tietojärjestelmät-kokonaisuudesta sekä teknisen infrastruktuurin kehittämisestä. Tietohallintopalvelu tuotti myös opetusviraston johtamisen ja toiminnan suunnittelun yhteistä tietopohjaa, opetusviraston oppilas- ja opiskelijatilastot ja ennusteet sekä ylläpiti ja kehitti oppilastietojärjestelmiä.

8.1. Infra- ja tietoliikennepalvelut

Koulujen tietoteknistä infraa kehitettiin digitalisaatio-ohjelman mukaisesti jatkamalla langattomien verkkojen laajentamista kouluissa. Lisäksi hankittiin kannettavia tietokoneita opettajien ja oppilaiden käyttöön. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset käynnistyivät onnistuneesti opetushallituksen ja ylioppilastutkintolautakunnan ohjeiden mukaisesti.

8.2. IT-tuki

Tietohallinnon IT-tuki vastasi uusien kannettavien tietokoneiden asentamisesta ja teknisestä laitetuesta.

8.3. Tieto- ja ennakointipalvelut

Yleissivistävien oppilaitosten oppilashallinnon multiPrimus-järjestelmän ja sen Wilma-liittymän toimivuutta kehitettiin rehtoreiden, koulusihteereiden ja hallinnon henkilöiden ryhmässä. Keskeinen aihe oli 1.8.2016 voimaan tulleen uuden opetussuunnitelman edellyttämät muutokset, jotka toteutettiin vuosiluokille 1-6 sekä lukion osalta. Järjestelmässä otettiin vuoden aikana käyttöön useita ominaisuuksia, joilla voitiin automatisoida toimintoja ja siten tehostaa ja keventää kouluilla tehtävää hallintotyötä. Vuoden aikana valmistauduttiin ammatillisen koulutuksen opiskelijahallintojärjestelmän vaihtamiseen lukuvuoden 2017–2018 alkaessa.

Johtokuntien päätöksentekoon soveltuvan Ahjo-järjestelmän puolitoista vuotta kestävä pilotointi aloitettiin syksyllä kuuden peruskoulun ja kahden lukion kanssa.

Koulutuksen arvioinnissa toteutettiin keväällä 2016 Oppimaan oppimisen pitkittäistutkimuksen viimeinen tiedonkeruu 6. ja 9. luokkalaisilta. Pitkittäistutkimuksen loppuraportti valmistuu vuoden 2017 alussa. Syksyllä 2016 toteutettiin lukion 2. vuosikurssin opiskelijoiden palvelukykykysely pääkaupunkiseudun yhteistyönä. Kyselyn tulokset julkaistiin tammikuussa 2017.

9. Turvallisuuspalvelut

Opetusvirastoon muodostettiin keväällä turvallisuuspalvelut ryhmä, jonka vastuulla on opetusviraston turvallisuus- ja valmiusasiat. Päätoiminen turvallisuuspäällikkö aloitti tehtävässään vuoden alussa. Turvallisuuspalvelut ryhmä toimii turvallisuusjohtamisen tukena, tuottaa toimialaansa kuuluvaa tietoa päätöksenteon tueksi, huolehtii turvallisuuden kehittämisestä ja turvallisuusratkaisujen järjestämisestä sekä vastaa opetustoimen turvallisuus- ja valmiussuunnittelusta. Turvallisuuspalvelujen toiminnasta tehtiin tehtäväkuvaukset alkuvuodesta.

Viraston ylin johto yhdessä turvallisuuspalvelut ryhmän ja työsuojelupäällikön kanssa muodostivat turvatiimin, joka arvioi syksyn aikana opetusviraston turvallisuuspalvelujen tilaa ja sen pohjalta valittiin kehittämiskohteita toteutettavaksi.

Opetusviraston valmiussuunnitelma päivitettiin vuoden aikana. Työhön osallistui turvallisuuspalvelut ryhmän lisäksi linjojen edustajia. Opetusvirasto oli mukana kesällä järjestetyssä valmiusharjoituksessa. Koulujen ja oppilaitosten rehtoreille järjestettiin koulu-uhkamallin koulutusta ja henkilöstölle ensiapukoulutusta.

10. Kestävä kehitys

10.1. Ympäristöpalvelut

Tavoitteena oli, että kouluissa, oppilaitoksissa, ruotsinkielisissä päiväkodeissa ja opetusviraston hallinnossa kokonaisenergiankulutus vähenee vuonna 2016 yhteensä 10 % vuoden 2010 tasosta sääkorjattuna mukaan lukien aikaisempien vuosien säästötavoitteet. Kokonaisenergiankulutus ei vähentynyt riittävästi. Sääkorjattu lämmönkulutus oli 134 446 MWh ja sähkönkulutus 47 725 MWh, yhteensä 182 171 MWh. Vuonna 2010 sääkorjattu lämmönkulutus oli 143 134 MWh ja sähkönkulutus 49 111 MWh, yhteensä 192 245 MWh. Vähennyistä oli 5,2 %.

Opetusviraston Eko-työryhmä aloitti yhteistyön Vantaan kaupungin ympäristöasiantuntijoiden kanssa sekä tutustui Suvilahden aurinkovoimalaan.

10.2. Kestävä kehitys kasvatuksessa

Kaikissa perusopetuksen kouluissa oli koulutettu ekotukihenkilö. Järjestettiin kaksi täydennyskoulutusta opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoituksella. RuutiExpossa järjestettiin luontokoulujen ja opetusviraston yhteistyönä Ympäristöryhmien ympäristökongferenssi, jonka teemana oli lähiluonto.

Opetusvirasto oli mukana Itämerihaasteessa, ja opetusviraston ja Harakan luontokeskuksen yhteistyönä järjestettiin kaksipäiväinen täydennyskoulutus Ilmiönä Itämeri. Tämä täydennyskoulutus oli osa opetusviraston Itämerihaasteen toimenpiteitä.

Luontokoulutoimintaa tarjosivat Harakan luontokeskus ja Meriharjun luontotalo. Luontokouluissa vieraili yhteensä n. 2 500 oppilasta.

Kestävän kehityksen ja ympäristökasvatuksen pedagogisen yhteyshenkilön vuonna 1997 alkanut toiminta loppui, ja aloittaneeseen asiantuntijaopettajaverkostoon ei valittu opettajaa, jonka tehtävänä olisi ollut kestävän tulevaisuuden pedagogiikan kehittäminen.

Ruotsinkielisen perusopetuksen koulut käyttivät Kettu -kestävän kehityksen opasta ympäristötyössä, ja kouluilla toimi omat ympäristöryhmät. Kaksi koulua oli mukana Vihreä lippu -ohjelmassa. Natur ja Miljön Östersjö-projektiin osallistui kaksi koulua. Earth Hour oli suosittu teemapäivä, ja oppilaat osallistuivat luontokouluihin.

Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjan 11 lukiota sekä Stadin ammattiopiston hyvinvointialat ja palvelualat olivat mukana Vihreä lippu -ohjelmassa, ja ainakin yhdellä lukiolla oli OKKA-säätiön sertifikaatti. Lukioilla ja Stadin ammattiopistolla oli runsaasti erilaisia teemoja ja kampanjoita kestävään kehitykseen liittyen. Opiskelijat jatkoivat usean vuoden ajan tehtyä yhteistyötä Itämeri-koulujen kanssa, ja teema näkyi opetussuunnitelmissa eri oppiaineissa. Erilaiset kierrätystapahtumat, jätteen, ja erityisesti ruokajätteen, määrän vähentäminen sekä opintokäynnit liittyivät kiinteästi opintoihin.

HSY:n kummikouluohjelmaan osallistui 8 peruskoulua ja HSL:n kummikouluohjelmaan osallistui 2 peruskoulua ja yksi lukio.

10.3. Kestävät hankinnat

Kaupungin keskipitkä aikavälin tavoitteena oli saada 50 % kaupungin hankintapäätöksistä sisältämään ympäristökriteerejä vuoteen 2015 mennessä ja 100 % vuoteen 2020 mennessä. Opetustoimen vuonna 2016 tekemissä kilpailutuksissa n. 30 prosentissa oli käytetty kestävän kehityksen mukaisia periaatteita.

Viraston hallinnon, koulujen ja oppilaitosten käytöstä poistettua kalustoa kierrätettiin ja kunnostettiin uudelleen käytettäväksi. Perusparannuskohteissa käytettiin vanhoja kunnostettuja kalusteita mahdollisuuksien mukaan. Viraston hallinnon kalusteet kierrätettiin kouluihin ja päiväkoteihin ja osa kalusteita siirrettiin uusiin toimitiloihin sellaisenaan.

11. Perusopetuslinja

11.1. Palveluverkko

Peruskouluja oli lukuvuoden 2016–2017 alkaessa yhteensä 91. Käynnissä oli useita palveluverkkoprosesseja. Asukkaita osallistavampaa prosessia, jossa hyödynnettiin palvelumuotoilijoita, kokeiltiin talvella 2016 Meilahdessa.

Lukuvuoden 2016–2017 alussa aloitti kuusi uutta peruskoulua hallinnollisen yhdistämisen tuloksena.

Kalasadaman alueelle perustettu uusi koulu Kalasadaman peruskoulu yhdistyi Brahenpuiston peruskoulun kanssa.

Myllypuron ala-asteen koulu ja Myllypuron yläasteen koulu yhdistyivät Myllypuron peruskouluksi. Pelimannin ala-asteen koulu ja Kannelmäen peruskoulu yhdistyivät Kannelmäen peruskouluksi. Kotinummen ala-asteen koulu ja Ylä-Malmin peruskoulu yhdistyivät Malmin peruskouluksi. Töyrynummen ala-asteen koulu ja Suutarilan yläasteen koulu muodostivat Suutarinkylän peruskoulun. Pukinmäen peruskoulu ja Soinisen peruskoulu yhdistyivät Pukinmäenkaaren peruskouluksi. Eläintarhan ala-asteen koulu, Länsi-Pasilan ala-asteen koulu ja Alppilan yläasteen koulu yhdistyivät Pasilan peruskouluksi.

Oppilaaksiottoalueita muutettiin 1.8.2016 alkaen. Kannelmäessä purettiin laajennettu oppilaaksiottoalue alueen koulujen yhdistyessä.

11.2. Oppilaat

Kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä peruskouluissa oli tilastointipäivänä 20.9. esiopetuksessa 93, 1.-6. luokilla 28 106, 7.-9. luokilla 8 560 ja lisäopetuksessa 58 oppilasta. Oppilaista 99,1 % oli helsinkiläisiä. Yksityisissä sopimuskouluissa oli peruskouluasteella 5 302 oppilasta, heistä 89 % oli helsinkiläisiä. Oppilasmäärä kasvoi yhteensä 1 000 oppilaalla kaupungin suomenkielisissä peruskouluissa edellisen vuoden tilastointipäivästä.

Kaupungin koulujen ensimmäisen luokan oppilaista 87,2 % valitsi oman oppilaaksiottoalueensa koulun. Lähikouluprosentti laski edellisestä vuodesta 0,2 prosenttiyksikköä.

Kaupungin koulujen seitsemännen luokan oppilaista 76,6 % valitsi oman oppilaaksiottoalueensa koulun. Kasvua edelliseen vuoteen oli 2,5 prosenttiyksikköä.

Kaksikielisessä opetuksessa opiskeli 1 275 oppilasta ja kielikylypyopetuksessa 896 oppilasta. Soveltuvuuskoepainotetussa opetuksessa opiskeli 238 3.luokkalaista oppilasta (5,0 % ikäluokasta) ja 1 008 7.luokkalaista oppilasta (22,5 % ikäluokasta).

Erityisen tuen oppilaita oli kaupungin kouluissa 4 197(11,4 %) ja yksityisissä sopimuskouluissa 282 (5,3 %). Kaupungin koulujen erityisoppilaita 39 % opiskeli yleisopetuksen ryhmissä. Vastaava luku yksityisissä sopimuskouluissa oli 46 %.

Maahanmuuttajataustaisia, suomi toisena kielenä -oppimäärää opiskelevia, oppilaita oli kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa 7498 (20,4 %) ja yksityisissä sopimuskouluissa 688 (13 %). Maahanmuuttajataustaisista oppilaista 408 opiskeli valmistavassa opetuksessa kaupungin ylläpitämissä peruskouluissa.

11.3. Opetus ja kehittäminen

Peruskoulun yleisopetuksen opetusryhmien keskipöytä (oppilaat/ryhmät) 1. – 6. luokilla oli 20 oppilasta ja luokkien 7 – 9 yhteisissä oppiaineissa 17 oppilasta. Peruskoulun päättötodistuksen sai suomenkielisissä peruskouluissa 99 % kaikista peruskoulun päättävistä oppilaista.

Koulukohtainen opetussuunnitelmatyö saatiin päätökseen keväällä 2016 ja uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön elokuussa. Koulujen opetussuunnitelmat tuotettiin ensimmäistä kertaa yhteiselle sähköiselle eOps – alustalle. Pedagogista osaamista kehitettiin opetussuunnitelma prosessin yhteydessä sekä eri hankkeissa. Osaamisen kehittämisen painopisteenä olivat vahvistaa laaja-alaista osaamista ja ilmiöpohjaista ajattelua sekä lisätä teknologian pedagogista käyttöä opetuksessa. Koulun tilojen ja oppimisympäristöjen joustava ja monipuolista käyttöä painotettiin.

Syksyllä 2016 käynnistyi digitalisaatio-ohjelman innovatiivisten kokeilukoulujen verkostossa, jossa on mukana 45 suomenkielistä peruskoulua. Asiantuntijaopettaja verkoston toiminta käynnistyi niin ikään syksyllä 2016. Asiantuntijaopettajat tukevat koulujen työtä uuden opetussuunnitelman ja digitalisaation käytäntöön viemisessä.

Henkilöstölle on järjestetty koulutusta ja seminaareja niin koko kaupungin tasolla kuin alueellisissa kehittämishankkeissa. Marraskuussa järjestettiin valtakunnallinen Oppimisen Fiesta tapahtuma yhdessä PKS- kuntien kanssa koulutuksen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kasvun parissa työskenteleville ammattilaisille. Oppimisen Fiestaan saapui yli 3000 henkeä ja tapahtuma sai suurta huomiota myös sosiaalisessa mediassa.

Robot-Stadissa koululaistapahtuma järjestettiin maaliskuu- ja joulukuussa Tapahtumakeskus Telakassa. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 1000 oppilasta yli 20 koulusta. Oppilaat esittelivät oppilaiden rakentamia ja ohjelmoimia Lego-robotteja ja kilpailivat eri kilpailusarjoissa, joissa mitattiin ohjelmointiosaamista ja ryhmätyötaitoja. Robottien avulla kouluissa on opiskeltu ohjelmointia, algoritmista ajattelua ja teknologiataitoja.

Tasa-arvohankkeen yhtenä kehittämisalueena oli kielitietoinen koulu- hanke, jossa kehitettiin S2-tukea, omankielisen tuen mallia luokissa sekä inklusiivista valmistavaa opetusta. Inklusiivisen valmistavan opetuksen malli toteutui 30 koulussa. Innovaatorahaston osahankkeena toteutettiin maahanmuuttajaperheiden kotouttamisen pilotti osana Yrityskylä Helsinki-Vantaan toimintaa.

Kaupunginhallitus kohdensi vuoden 2016 talousarvion 10 miljoonan euron määrärahan turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edellytysten ja maahanmuuttajien hyvän kotouttamisen varmistamiseksi. Opetusvirastossa käynnistettiin Monikielinen ohjaajamalli, jossa on kehitetty uudenlaista monikielistä ohjausta. Rahoituksella palkattiin viisi monikielistä ohjaajaa, joista jokainen toimii eri alueilla ja useammalla peruskoululla. Jokaisella ohjaajalla on 4-5 pääkoulu. Ohjaajista neljä puhuu äidinkielenään somalin

kieltä ja yksi arabiaa. Toiminta kohdistuu kotoutumisessa tukea tarvitseviin oppilaisiin ja perheisiin.

Kohti yhteistä koulua – hankkeessa edistettiin integratiivisen ja inklusiivisen erityisopetuksen toimintamallia. Kouluille järjestettiin seminaareja ja koulutusta sekä tutustumiskäyntejä, joilla edistettiin inklusiivista ajattelua.

Perusopetuslinjan vuosittaisten kouluvierailujen teemana olivat digitalisaatio ja uuden opetussuunnitelman johtaminen ja käyttöönotto. Jaettua johtajuutta kehitettiin koulujen johtoryhmätoiminnan kautta sekä alueellisissa kehittämishankkeissa.

Kodin ja koulun yhteistyötä kehitettiin edelleen osana koulutuksellista tasa-arvohanketta. Huoltaja- ja yhteistyöverkostojen kanssa mallinnetaan yhteisöllistä ja verkostoitunutta toimintakulttuuria kodin ja koulun yhteistyössä ja järjestettiin kaksi kaikille avointa koulutuspäivää malleista.

11.4. Oppilaiden hyvinvointi

Yhdessä lastensuojelun, kouluterveydenhuollon sekä HYKS:n kanssa kehitettiin toimintamalleja vakavassa syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden koulunkäynnin vahvistamiseksi ja varmistamiseksi. Ote-opetusta toteutettiin yhdessä lastensuojelun kanssa koko kaupungin alueella.

Lasten hyvinvointisuunnitelman (lasu) toteutumisen, seurannan sekä sen hankkeiden kautta tehtiin vahvaa yhteistyötä niin asiantuntijatasolla kuin alueellisestikin. Alueellisten hyvinvoinnin koordinaatioryhmien toiminta oli vakiintunutta ja säännöllistä. Liikkuva koulu-ohjelma laajeni kaikkiin kaupungin peruskouluihin. Toiminnallisten oppituntien ja välituntiliikuttajien ohjaukseen osallistui liikuntaviraston organisoimat liikunnanohjaajat. Lähiökoulujen vetovoimaisuutta ja koulupihojen toiminnallisuutta kehitettiin Lähiörahas-toiminnassa.

Kahdeksassa koulussa pilotoitiin mallia, jossa oppilaat voivat sähköisesti ilmoittaa kokemastaan väkivallasta tai sen uhasta. Poissaoloihin puuttumisen portaat otettiin käyttöön kaikissa kouluissa

11.5. Koululaisten iltapäivätoiminta

Iltapäivätoimintaa ei pystytty tarjoamaan lukuvuonna 2016–2017 tarvetta vastaavasti. Kielteisiä päätöksiä tehtiin noin 1 000 kpl pääsääntöisesti 2.luokan oppilaille. Toiminnassa oli 20.9. valtionosuuslaskentapäivänä 5 750 oppilasta, joista 1.lk oppilaita oli 3893 ja 2.lk oppilaita 1 543. Erityisen tuen oppilaita oli 16,5 % toimintaan osallistuneista oppilaita. Kaupungin omana toimintana järjestettiin 26 % toiminnasta ja avustettavana toimintana 74 %. Ohjaajille järjestettiin lukuvuoden aikana neljä alueellista verkostotapaamista, joista kaksi sisälsi täydennyskoulutusta.

12. Linjen för svensk dagvård och utbildning

Ruotsinkielinen päivähoito- ja koulutuslinja vastaa kaupungin ruotsinkielisestä varhaiskasvatusta, esiopetuksesta, perusopetuksesta sekä muusta perusopetuslain mukaisesta opetuksesta, lukio-opetuksesta ja osaltaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

12.1. Varhaiskasvatus ja esiopetus

12.1.1. Palveluverkko

Kaupungin ylläpitämään palveluverkkoon kuuluivat myös 33 ruotsinkielistä päiväkotia ja 8 ryhmäperhepäiväkotia.

Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen palveluverkkoa tarkastettiin yhdessä perusopetuksen palveluverkon kanssa. Palveluverkon tarkastelussa painopiste oli eteläisellä alueella. Vuonna 2016 avattiin uusi päiväkotia Jätkäsaareen, Daghemmet Pärlan. Kaksi ryhmäperhepäiväkotia suljettiin ja kaksi päiväkotia Daghemmet Lekstugan ja Daghemmet Barnabo muuttivat uusiin rakennuksiin. Ostopalvelupäiväkodit täydensivät toimintaa.

12.1.2. Lasten lukumäärä

Lasten lukumäärä ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa vaihteli kuukausittain. Vuoden 2016 lopussa lasten määrä oli 2 132, kasvua viime vuoteen oli 3 %. Näistä 2 132 lapsesta 341 oli varhaiskasvatuksen alaisuudessa järjestettävässä esiopetuksessa, 95 ryhmäperhepäiväkotihoidossa ja perhepäiväkotihoidossa, 95 esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa ja 197 ostopalvelupäiväkodissa.

Noin 4 % lapsista sai päätöksen tuesta.

12.1.3. Opetus ja kehittäminen

Ruotsinkielinen varhaiskasvatus osallistui Opetushallituksen laatimaan valtakunnalliseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimiseen. Myös huoltajia kuultiin koskien valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, kyselyn kautta. Ruotsinkielinen varhaiskasvatus osallistui myös Kuusikko-työryhmän työskentelyyn vuonna 2016.

Varhaiskasvatusvirasto, opetusvirasto sekä työterveys toteuttivat 2016 yhteisen projektin koskien Työhyvinvointia, työtunnetta ja työasennetta varhaiskasvatuksessa. Tämän projektin yhteydessä toteutettiin ja nostettiin esiin lukuisia työmenetelmiä, pidettiin luentotilaisuuksia ja tehtiin yhteinen video. Projekti jatkuu opetusvirastossa vuonna 2017, varhaiskasvatuksen työyhteisöissä.

Ruotsinkielinen varhaiskasvatus toteutti vuonna 2016 Ett välfungerande daghem - arvioinnin kaikissa päiväkodeissa. Arviointi perustui Hyvin toimiva koulu - En

välfungerande skola -mallin pohjalta laadittuun Hyvin toimiva päiväkoti -arviointimalliin. Esiin nousseita kehittämisalueita, kehitetään seuraavien kolmen vuoden aikana.

Ruotsinkielisellä varhaiskasvatuksella oli tavoitteena vuonna 2016 että kaikilla lapsikohtaisilla ryhmillä olisi laadittu ja toteutettu toimintasuunnitelma. Tähän tavoitteeseen päästiin sataprosenttisesti.

Tavoitteet, jotka varhaiskasvatus oli asettanut asiakastytyväisyyskyselystä vuonna 2014, saavutettiin onnistuneesti vuosina 2015 sekä 2016. Yhtenä tavoitteena oli sähköistää ja yhdenmukaistaa viestintää lasten huoltajille, joka saavutettiin.

Ruotsinkieliseen esiopetukseen laadittiin valtakunnallisten esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta kaupunkitasoinen esiopetuksen opetussuunnitelma yhteistyössä varhaiskasvatusviraston kanssa. Esiopetuksen toimintasuunnitelma- sekä yhteistyösuunnitelmapohja uudistettiin ja otettiin käyttöön kaikissa esikouluissa.

Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelman laadintaan osallistettiin esi- ja alkuopetuksen työntekijöitä sekä lasten huoltajia. Esi- ja alkuopetuksen opettajat tekivät tiivistä yhteistyötä ja yhteisen toiminnan määrää lisättiin kaikissa toimipaikoissa. Osittain OKM:n rahoituksella toteutettavan projektin "Länken" toimesta on kehitetty esi- ja alkuopetuksen toimintakulttuuria enemmän lapsia ja huoltajia osallistavaan suuntaan sekä tuettu digitalisaation käyttöönottoa esi- ja alkuopetuksessa. Projektia jatketaan 31.7.2017 saakka.

12.2. Perusopetus

12.2.1. Palveluverkko

Kaupunginvaltuusto päätti 15.6.2016, että Cygnaeus lågstadieskola, Kronohagens lågstadieskola ja Grundskolan Norsen yhdistetään yhtenäiseksi peruskouluksi 1.8.2017. Täten vuoden 2017 syksystä alkaen kaikissa neljässä oppilaaksiottoalueissa on yhtenäinen peruskoulu. Grundskolan Norsen palasi omiin perusparannettuihin tiloihinsa elokuussa 2016.

Palveluverkon tarkastaminen pohjoisella alueella aloitettiin syksyllä 2016. Tarkastelu jatkuu kevään 2017 aikana.

12.2.2. Oppilaat

Ruotsinkielinen palveluverkkoon kuuluu 16 toimipisteitä. Syksyn tilastointipäivänä (20.9.) koulun alaisuudessa olevan esiopetuksen piirissä oli 95 oppilasta ja vuosiluokilla 1-10 yhteensä 3 387 oppilasta. Näistä 98 % oli helsinkiläisiä. Lisäopetuksessa oli 10 oppilasta. Syksyllä 2016 452 oppilasta aloitti koulun. Näistä 95 % tuli oman koulun oppilaaksiottoalueelta. 7. luokan aloitti 349 oppilasta. Näistä noin 90 % tuli oman koulun oppilaaksiottoalueelta. Oppilasmäärä kasvoi 2,9 % vuodesta 2015. 7,7 % oppilaista sai erityistä tukea erityisluokilla tai integroituna yleisopetukseen.

Peruskoulun päättötodistuksen sai 98,5 % koulunsa päättävistä oppilasta.

12.2.3. Opetus ja kehittäminen

Koulut ja lukiot ottivat käyttöön uudet opetussuunnitelmat 1.8.2016. ”Kohur” (kompetensutveckling i huvudstadsregionen) yhteistyö jatkui ja laajentui koskemaan opetushenkilöstöä esiopetuksesta lukioon asti, ja yhteistä koulutusta järjestettiin tukemaan henkilöstöä uuden opetussuunnitelman käyttöönotossa.

Perusopetuksen tasa-arvohankkeen osana edellisvuonna kehitetyt yhteiset nivelvaiheiden prosessikuvaukset otettiin käyttöön. Tämä selkeytti erityisen tuen oppilaiden kouluun ilmoittautumisen prosesseja ja aikatauluja, sekä erityisesti huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja tiedottamista. Jokaiselle erityisen tuen oppilaalle tarjottiin kouluun ilmoittautumisen kokemus, ja prosessista tehtiin perheille mielekäs.

Perusopetuksen rehtorit ja opettajat kokoontuivat eri työryhmissä opetussuunnitelman tiimoilta. Kevätlukukaudella jokaisen aluerehtorin tukena opetussuunnitelmaprosessissa toimi alueen pedagoginen yhteyshenkilö sekä alueille yhteinen digitalisaatioyhteyshenkilö. Opetussuunnitelmatyön loppuvaiheessa keskusteltiin erityisesti yhteisestä uskonnon opetuksesta ja oppilaan arvioinnista. Kouluille kehitettiin yhtenäinen arviointimalli ja yhteiset todistusohjat.

Helsingin kaupungin digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen aloitettiin kouluissa. Kokeilukoulujen joukossa oli toimintavuonna yhdeksän ruotsinkielistä peruskoulua ja yksi lukio. Asiantuntijaopettajien joukossa on kuusi ruotsinkielistä opettajaa. Linjojen ja koulujen välinen yhteistyö on ollut sujuvaa ja tuottoisaa, ja kehitystyö on käynnistynyt erinomaisesti.

Erytisluokkaverkkoa edelleen kehitettiin jaoston vuoden 2012 palveluverkkopäätöksen mukaisesti, ja Botby grundskolan kolmas erityisluokka aloitti toimintansa. Pedagoginen osaamiskeskus kehitti ja laajensi toimintaansa. Vuodenvaihteesta 2017 ruotsi toisena kielenä- opetuksen resurssia lisättiin seurauksena pakolais- ja maahanmuuttajaoppilaiden määrän lisääntymisestä kouluissa.

Perusopetuksen kouluja arvioitiin En välfungerande skola – mallin mukaisesti, ja koulut kehittivät toimintaansa arvioinnin tulosten pohjalta. Kansallisten ja kansainvälisten oppimistulosten mittausten tuloksia hyödynnettiin koulujen toiminnan kehittämisessä.

12.2.4. Oppilaiden hyvinvointi

Kahden yläkoulun ja kahden lukion yhdistyessä edellisluokuvuonna uudistettiin kaupungin ruotsinkielisten psykologien ja kuraattorien sijoittumista ja työnjakoa. Uudistuksen myötä jokaiselle perusopetuksen alueelle nimettiin psykologi-kuraattori työpari. Arvioinnit osoittivat ratkaisun olevan toimiva. Oppilaat saivat oppilashuoltopalveluita lain asettaman

määräajan sisällä, ja palveluun ollaan tyytyväisiä. Päihteiden käyttöä ennaltaehkäisevää toimintaa toteutettiin kaikissa ruotsinkielisissä kouluissa Klaarin laatiman päihdesuunnitelman mukaisesti. Kaikissa ruotsinkielisissä kouluissa toteutetaan Skolan i rörelse (Liikkuva koulu) -ohjelmaa. Kouluissa kirjoitettiin opetusviraston ohjeiden mukaiset tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

12.3 Lukiokoulutus

12.3.1. Palveluverkko

Ruotsinkielisiä lukioita oli 3 kappaletta ja yksi aikuislinja.

12.3.2. Opiskelijat

Opiskelijoita oli 1224, joista 38 opiskeli aikuislinjalla. Aikuislinjalla opiskeli myös 162 aineopiskelijaa. Lukiolaisista 60 % oli helsinkiläisiä. Peruskoulun päättäneistä oppilaista 57 % sai lukiopaikan helsinkiläisestä lukiosta. Ulkopaikkakuntalaisten määrä oli 43 %. Alin keskiarvo lukiopaikan saaneiden kesken oli 7. Vuonna 2013 aloittaneista opiskelijoista 44 eli 98 % suoritti ylioppilastutkinnon 2016.

12.3.3. Opetus ja kehittäminen

Lukiot kirjoittivat ja ottivat käyttöön uudet opetussuunnitelmat. Opetussuunnitelmatyö tapahtui osin yhteistyössä suomenkielisten lukioiden kanssa, osin ruotsinkielisten lukioiden välisenä yhteistyönä, mutta myös lukiokohtaisena. Lukioissa valmistauduttiin digitaalisiin ylioppilaskirjoituksiin. Helsingin kaupungin digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen aloitettiin kouluissa ja lukioissa. Kokeilukoulujen joukossa oli toimintavuonna yhdeksän ruotsinkielistä peruskoulua ja yksi lukio. Asiantuntijaopettajien joukossa on kuusi ruotsinkielistä opettajaa. Linjojen ja koulujen välinen yhteistyö on ollut sujuvaa ja tuottoisaa, ja kehitystyö on käynnistynyt erinomaisesti.

12.3.4. Opiskelijoiden hyvinvointi

Kahden yläkoulun ja kahden lukion yhdistyessä edellisenä lukuvuonna, uudistettiin kaupungin ruotsinkielisten psykologien ja kuraattorien sijoittumista ja työnjakoa. Uudistuksen myötä toisen asteen opiskelijahuolto erotettiin selkeämmin perusopetuksen oppilashuollosta. Arvioinnit osoittivat ratkaisun olevan toimiva. Opiskelijat saivat opiskelijahuoltopalveluita lain asettaman määräajan sisällä, ja palveluun ollaan tyytyväisiä. Lukioissa kirjoitettiin opetusviraston ohjeiden mukaiset tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

13. Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja

Koulutustakuu takaa perusopetuksen päättävälle nuorelle jatkopaikan. Kevään 2016 yhteishaussa hakeneista peruskoulun 9. luokan päättäneistä 94 prosenttia sai koulutuspaikan. Lukumäärällisesti 305 jäi valitsematta. Yhteishaku on kuitenkin ensimmäinen hakukierros toiselle asteelle. Kevään yhteishaussa ilman paikkaa jääneellä nuorella on useita vaihtoehtoja hakeutua koulutukseen yhteishaun jälkeen. Tilanne peruskoulun jälkeiseen koulutukseen siirtymisessä elää siis vuosittain pitkälle syksyyn asti. Koulutustakuu toteutuu Helsingissä paremmin kuin keskimäärin koko maassa.

13.1. Suomenkielinen lukiokoulutus

13.1.1. Palveluverkko

Lukuvuoden 2016–2017 alkaessa suomenkielisiä kaupungin ylläpitämiä lukioita oli 11. Näiden lisäksi Helsingissä toimi yksi kaupungin ylläpitämä aikuislukio.

Nuorten lukioista kuudella on erityistehtävä: kuvataide, luonnontiede, kielet, ilmaisutaito, urheilu sekä musiikki ja tanssi. Lisäksi toimii IB-lukio. Viidessä lukiossa on painotettu opetussuunnitelma. Painotusalueet ovat matkailu, yrittäjyys, mediakasvatus, tiede- ja tutkimus sekä logistiikka.

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille tarkoitettua lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta toteutettiin Alppilan lukiossa, Vuosaaren lukiossa ja Helsingin aikuislukiossa. Opiskelijamäärä oli tilastointipäivänä (20.9.) yhteensä 42 opiskelijaa.

13.1.2. Opiskelijat

Kaupungin suomenkielisissä lukioissa oli tilastointipäivänä (20.9.) yhteensä 7 031 opiskelijaa. Heistä 70 % oli helsinkiläisiä. Kaupungin suomenkielisessä aikuislukiossa oli 312 tutkintotavoitteista opiskelijaa sekä 1 255 aineopiskelijaa. Aikuislukion tutkintotavoitteisista opiskelijoista oli 89 % helsinkiläisiä.

Kaupungin päivälukioissa ja aikuislukiossa ylioppilastutkinnon suoritti 2 010 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoitusten pakollisten aineiden arvosanojen keskimääräinen pistemäärä ylitti valtakunnallisen keskitason.

Helsingin kaupungin lukioissa opintonsa vähintään kolmessa vuodessa suorittavien osuus eli läpäisyaste oli 84,9 %, mikä on 0,5 prosenttiyksikköä huonompi kuin vuonna 2015 (85,4 %).

Erityisopettajan tukea opintoihinsa sai noin kuudesosa opiskelijoista. Tukea järjestettiin kurssimuotoisesti sekä yksilö- ja pienryhmäohjauksena. Erityisen tuen järjestelyjä käytti ylioppilaskokeissa keväällä ja syksyllä 2016 noin 9,8 % kokelaista.

Tilastointipäivänä (20.9.) maahanmuuttajataustaisia, suomi toisena kielenä -oppimäärää opiskelevia opiskelijoita, oli kaupungin ylläpitämissä päivälukioissa 666 (9,5 %). Aikuislukiossa vastaava luku oli 29 opiskelijaa (17,5 %).

13.1.3. Opetus ja kehittäminen

Helsingin kaupungin lukioissa on laaja ja monipuolinen opintotarjonta. Tämä voidaan taata järjestämällä lukioiden yhteisiä kursseja sekä kampuksittain että kaupungin lukioiden yhteisenä opintotarjontana.

Vuonna 2016 valmisteltiin uusia opetussuunnitelmia. Jokaisesta lukiosta osallistui opettajia kaupungin lukioiden opetussuunnitelman tekemiseen ja sekä huoltajilla että opiskelijoilla on ollut kommentointimahdollisuus opetussuunnitelmatyön eri vaiheissa. Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön 1.8.2016 ensimmäisen vuoden opiskelijoilla ja käyttöönotto etenee vuosiluokka kerrallaan. Uutena lukion opetussuunnitelman perusteissa ovat teemaopinnot, jotka lasketaan valtakunnallisiksi syventäviksi kursseiksi. Teemaopintokursseja ovat Monitieteinen ajattelu, Tutkiva työskentely teknologialla ja Osaaminen arjessa. Teemaopinnoissa korostuvat oppiaineiden välinen yhteistyö, aihekokonaisuudet, yrittäjyys ja osallisuus.

Opetuksen ja oppimisen digitalisaatiota kehitettiin pedagogisista lähtökohdista käsin, jossa tieto- ja viestintäteknologia on luonteva osa oppimista ja opetusta. Jokaisella lukionsa aloittavalla opiskelijalla oli sähköinen henkilökohtainen opintosuunnitelma, joka sisältää opintojen aikaisen ohjaussuunnitelman.

Kaikilla opettajilla on käytössään kannettavat tietokoneet ja lukioiden langattomat verkot toimivat hyvin. Oppimisen tiloja muutettiin uutta pedagogiikkaa tukeviksi. Lukioiden tilojen ja laitteiden uudistuksessa huomioitiin sähköisten ylioppilaskirjoitusten asettamat vaatimukset. Sähköiset oppimisympäristöt mahdollistivat ajasta ja paikasta riippumattoman oppimisen sekä laajensivat yksilöllisten oppimispolkujen määrää.

Syksyllä 2016 kirjoitettiin ensimmäiset ylioppilaskokeet sähköisesti filosofiassa, maantieteessä ja saksan kielessä.

Lukioiden toimintaa arvioitiin toimintasuunnitelma-toimintakertomus-prosessin avulla.

13.1.4. Opiskelijoiden hyvinvointi

Helsingin kaupungin lukioissa työskentelevillä psykologeilla oli yhteensä 783 asiakkuutta. Tapaamisia ja neuvotteluita oli yhteensä 3 011 kpl. Asiakkaista 83 % oli tyttöjä. Yleisimmät yhteydenottosyyt olivat ahdistuneisuus, masentuneisuus ja stressi/uupumus.

Helsingin kaupungin lukioissa työskentelevillä kuraattoreilla oli yhteensä 550 asiakkuutta. Tapaamisia ja neuvotteluita oli yhteensä 2 498 kpl. Asiakkaista 71 % oli tyttöjä. Yleisimmät yhteydenottosyyt olivat poissaolot, motivaatio-ongelmat ja ristiriidat perhesuhteissa.

13.2. Ammatillinen koulutus

Stadin ammattiopisto ja - aikuisopisto tarjoavat ammatillista perus- ja lisäkoulutusta, nivelvaiheen koulutusta, oppisopimuskoulutusta ja työpajatoimintaa 17 toimipaikassa Helsingin kaupungin alueella. Avoimet ammatilliset opinnot ovat osa Stadin ammattiopiston toimintaa. Stadin ammattiopistossa ja aikuisopistossa työskentelee yhteensä 1 000 koulutusalan osaajaa.

13.2.1. Opiskelijat

Stadin ammattiopistossa oli valtion osuuteen oikeuttavassa opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa peruskoulutuksessa tilastointipäivänä (20.9.) yhteensä 6 765 opiskelijaa, joista helsinkiläisiä oli noin 74 %. Vieraskielisiä opiskelijoita opiskeli Stadin ammattiopistossa 1 529 eli 22,3 %.

Stadin aikuisopiston oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa oli tilastointipäivänä (20.9) valtion osuuteen oikeuttavia perustutkinto-opiskelijoita 1 728. Näistä vieraskielisiä oli 316 eli 18,3 %.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa VALMA-koulutuksessa opiskelijoita oli 352.

Järjestämisluvan mukaisesti laskettu peruskoulutuksen opiskelijamäärä oli 8 711 opiskelijaa.

Oppisopimuskoulutuksessa oli tilastointipäivänä (20.9.) yhteensä 2 296 opiskelijaa. Opiskelijoista 28,9 % oli perustutkintotavoitteisessa koulutuksessa, 36,63 % opiskeli ammattitutkintoa, 30,3 % erikoisammattitutkintoa ja 4,17 % suoritti yksittäisiä tutkinnon osia. Vuonna 2016 oppisopimuskoulutuksen opiskelijavirtauma oli 3 819 opiskelijaa ja laskentapäivien keskiarvo oli 2 365,50.

Alle 30-vuotiaita oppisopimusopiskelijoita oli 1 004 (26,3 %). Alle 20-vuotiaita oppisopimusopiskelijoita oli 63. Suoraan peruskoulusta oppisopimusopiskeluun tulleita opiskelijoita oli 26.

Ammatillisessa lisäkoulutuksessa, työvoimakoulutuksessa, myydyssä oppisopimuskoulutuksessa sekä muussa muiden rahoittamassa koulutuksessa oli 3 057 opiskelijaa.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laadittiin yhteensä 870 opiskelijalle (9,7 %). Oppisopimuskoulutuksessa HOJKS laadittiin 11 opiskelijalle.

13.2.2. Opetus ja kehittäminen

Helsingissä toukokuussa 2017 järjestettävä Taitaja 2017 on ollut näkyvästi esillä pitkin vuotta. Stadin ammattiopisto järjesti vastuupilaitoksena alkuvuodesta mittavasti lajien

semifinaalikelkailuja. Lajivastaavien koulutusta toteutettiin koko lukuvuoden, ja varsinaisia kisavalmisteluja on myös tehty yhteistyökumppanien kanssa aikataulun mukaan.

Syksyllä 2015 voimaan tulleita uusia opetussuunnitelmia vietiin käytäntöön ja niiden toteutumista arvioitiin. Koulutuksen osaamisperusteisuutta, joustavia opintopolkuja ja työelämälähtöisyyttä kehitettiin erilaisten pilottien ja kokeilujen avulla.

Stadin ammattiopistossa on syksystä 2016 alkaen ollut kaikissa tutkinnoissa mahdollisuus suorittaa kaksoistutkinto, jossa ammatillisen tutkinnon lisäksi suoritetaan ylioppilastutkinto. Aiemmin kaksoistutkintomahdollisuus on ollut ainoastaan yksittäisissä tutkinnoissa. Myös urheilijan polku on mahdollistettu vuoden 2016 aikana koskemaan kaikkia Stadin ammattiopiston ammatillisia perustutkintoja.

Valtion osuuteen oikeuttavan ammatillisen perustutkinnon suoritti kolmessa vuodessa opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa 50,5 % opiskelijoista ja näyttötutkintoperusteisessa koulutuksessa 64,5 % opiskelijoista. Stadin ammattiopistossa opintonsa negatiivisesti keskeyttäneiden määrä väheni 0,5 prosenttiyksiköllä vuoden 2015 tasosta. Negatiivinen keskeyttäminen oli lukuvuonna 11,3 %, kun se edellisenä lukuvuotena oli 11,8 %.

Vuonna 2013 valmistuneista opetussuunnitelmaperusteisen ammatillisen perustutkinnon suorittaneista opiskelijoista oli sijoittunut vuoteen 2014 mennessä jatko-opintoihin 15,1 % ja työhön 57,7 %. Näyttötutkintoperusteisen ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneista jatko-opintoihin oli sijoittunut 9,0 % ja työhön 73,3 %.

Oppisopimustyöpaikkoja oli noin 1165. Tietuopuolista koulutusta hankittiin 75 oppilaitoksesta. Vuotuisesta 3819 opiskelijasta oli Helsingin kaupungin palveluksessa 773 (20,2 %). Oppisopimuskeskuksen järjestämään työpaikkakouluttajakoulutukseen osallistui 270 kouluttajaa.

Vuonna 2015 opintonsa päättäneistä peruskoulutukseen osallistuneista oppisopimusopiskelijoista näyttötutkinnon suoritti 83,6 %, ammattitutkinnon suorittaneista 79,1 % ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista 76,3 %. Oppisopimuksia purkautui vuoden aikana kaikkiaan 7,4 %.

Yrittäjän oppisopimuksella opiskelevista 57,9 % kehitti liiketoiminta- ja 42,1 % ammatillista osaamistaan.

Pedagogiikan kehittäminen

Sujuvia siirtymiä ammatillisessa koulutuksessa alettiin kehittää TAITAVA -hankkeessa. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa verkostomainen koulutuksen järjestämismuoto ja kehittää useammalle koulutuksenjärjestäjälle yhteiset rakenteet pystyvä poluttamaan opiskelijoita oikeiden ja heille soveltuvien koulutuspalvelujen piiriin. Tavoitteena on sujuvoittaa nuorten siirtymiä eri nivelvaiheista ja toimenpiteistä toiseen. Hankkeen tuloksia hyödynnetään ammatillisen koulutuksen reformin valmistelussa sekä toimeenpanossa. Hanke on valtakunnallinen ESR -hanke ja osa Opetushallituksen koordinoimaan ZOOMI -hanketta. Taitava -hanke kestää 31.8.2018 saakka.

Stadin ammattiopisto pilotoi Pop Up Collegen keväällä 2016 Kampin kauppakeskuksessa yhteistyössä Suomen Liikemiesten Kauppaopiston ja Tiimiakatemia Globalin kanssa. Pop up College sai syyskuussa 2016 kansainvälisen koulutusalan innovaatiopalkinnon, jonka myönsi The International Education Business Partnership Network (IPN). Palkinto myönnettiin uudenaikaisesta ja vaikuttavasta tavasta opiskella ammattia. Yritysten kanssa tai yrittäjinä toteutettujen projektien avulla opiskelijat suorittivat enemmän opintoja kuin tavanomaisesti oppilaitoksessa. Pilotista saatiin muutenkin paljon myönteistä palautetta ja kiitosta. Mallin jatkokehittämiseen saatiin Opetushallitukselta kehittämisrahaa.

Taitaja-kilpailuissa Seinäjoella Stadin ammattiopiston ja SLK:n yhteinen yrittäjyyskasvatusmalli sai Suomen yrittäjien myöntämän yrittäjyyskasvatuspalkinnon. Palkinnon perusteluina oli mm. Mallin sisältämä sosiaalinen ulottuvuus.

Oppisopimuskeskus kehitti prosessejaan ja laajensi palveluitaan vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön ja yritysten tarpeita. Räättälöityjä osaamisen kehittämistarpeisiin tai rekrytointitarpeisiin pohjautuvaa yritysten liiketoimintaa tukevia palvelua kehitettiin perustamalla elokuun alussa Stadin aikuisopistoon Työelämä- ja oppisopimuspalvelut. Oppisopimuskoulutuksen henkilöstön asiakaspalveluosaamista lisättiin ja asiakkuuksia tarkasteltiin kumppanuusajattelun näkökulmasta. Oppisopimuskoulutuksessa on käytössä myös netissä toimiva chat-palvelu, joka on osoittautunut erittäin hyödylliseksi reaaliaikaisen palvelun mahdollistajaksi kaikille asiakkaille.

Stadin ammattiopistossa aloitettiin vuonna 2016 opinto-ohjauksen kehittäminen. Kehittämistyön taustalla on organisaatiouudistus, ammatillisen koulutuksen reformi sekä opiskelijoiden palaute ohjauksesta. Opinto-ohjauksen kehittämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä perusopetuksen oppilaanohjauksen ja lukiokoulutuksen opinto-ohjauksen kanssa. Ohjausta on kehitetty myös Ohjaamo -hankkeen tiimoilta. Ohjaamossa on toiminut hankerahalla yksi täysiaikainen opinto-ohjaaja, jonka tehtävänä on ollut kehittää koulutukseen ohjausta ohjaamon asiakkaille.

Lukuvuoden 2016 - 2017 alussa toteutettiin kaikille aloittaville opiskelijoille Helsingin yliopiston toteuttama oppimisvalmiuskartoitus, jonka pohjalta tuen tarve tuli näkyvämmäksi. Tietojen pohjalta määritellään ja tuoteistetaan palvelutarjontaa. HOJKS-perusteita määriteltiin yhdessä, ja opiskelijoiden tuen tarpeiden luokittelua kehitettiin. Maahanmuuttajille suunnattua tukea määriteltiin ja suomen kielen opetustarjontaa kuvattiin. Suomen kielen opetusta kehitettiin osana ammattiopistoja. Työ jatkuu edelleen.

Syksyllä 2016 aloitti toimintansa Tšetanes naal -yhdessä eteenpäin -hanke (2016-2018). Tavoitteena on romanitaustaisten nuorten koulutuspolkujen tukeminen erityisesti nivelvaiheissa. Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja kutsui koolle romanioppilaiden ja -huoltajien tuki- ja ohjausryhmän, joka yhdistää toisiinsa verkostomaisesti oppilaitoksia, romanikentän aktiivisia toimijoita ja romanihuoltajia. Yhteistyössä nuorisoasiainkeskuksen kanssa kehitettiin matalan kynnyksen opetusjärjestelyjä koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Lisäksi osana hanketoimintaa järjestetään romaninuorille ja heidän huoltajilleen vertaistoimintaa, jonka myötä myös tieto erilaisista opintomahdollisuuksista voi tavoittaa heidät paremmin.

Yhteistyö korkeakoulujen kanssa tiivistyi, kun Stadin ammattiopisto solmi yhteistyösopimuksen Metropolia- ja Laurea-ammattikorkeakoulujen kanssa.

Yhteistyösopimukset ovat hyvin kattavat, ja yhtenä niiden osana lähdetään toteuttamaan polkuja ammatillisesta koulutuksesta suoraan ammattikorkeakouluun. Metropolian kanssa on aloitettu yhteistyötä myös tilojen yhteiskäytössä.

Työelämäyhteistyön kehittäminen

Työssäoppimisessa ja työssäoppimisen ohjauksessa hyödynnettiin mobiililaitteita ja tietoteknologiaa. Sähköinen portfolio ja oppimispäiväkirja sekä ryhmäkeskustelut verkossa lisäsivät opiskelijan omaa osaamista ja osaamisen näkyväksi tekemistä.

Portfolion hyödyntämistä opiskelijan työpaikalla tapahtuvan oppimisen tukena on kehitetty edelleen Just in time -hankkeessa, missä opiskelijan käyttöön on luotu osaamisen hankkimista tukevia työvaltaisia portfolioaihioita. Hankkeessa kehitettiin myös virtuaalista 3D-peliympäristöä JIT Cityä, missä opiskelija pääsee harjoittelemaan ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten mukaista osaamista pelillisten tehtävien avulla.

Rakennusalalla on lähdetty toteuttamaan yhteistyössä Skanskan kanssa 2+1 -mallia. Rakennusalan opiskelijat rakensivat yhdessä Staran kanssa Myllypuron kampukselle ulkovaraston, ja tällaista yhteistyötä pyritään jatkamaan.

Vuoden 2016 aikana Stadin oppisopimuskeskuksessa (1.8. alkaen Työelämä- ja oppisopimuspalveluissa) osallistuttiin kolmeen valtakunnalliseen kehittämishankkeeseen, joilla kehitettiin usean työnantajan oppisopimusmallia, uudenlaista yritys yhteistyötä ja tukiratkaisuja keskeytyksiä ehkäisemään ja uusia polkuja avaamaan. Stadin oppisopimuskeskus oli mukana myös ohjaan.fi hankkeessa, jolla kehitetään työpaikalla tapahtuvaa oppimista tarjoamalla tukea työpaikoille, erityisesti työpaikkakouluttajille ja -ohjaajille.

Stadin ammattiopistossa käynnistyi vuoden 2016 alussa yhteinen työpaikkaohjaaja- ja kouluttajakoulutus. Kyseisen koulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista vastaa koulutusta suunnitteleva ja toteuttava kehittämisryhmä, jota koordinoidaan oppisopimuskeskuksesta. Yritysten rekrytoinnin tueksi tarjottavia Työelämätreenejä kehitettiin saatujen kokemusten perusteella edelleen vastaamaan entistä paremmin oppisopimustyöpaikoista kiinnostuneiden henkilöiden kuin työntekijöitä etsivien yritysten tarpeita yhteistyössä kaupungin työllisyshoidon kanssa.

Stadin ammattiopiston Brygga - nivelvaiheen koulutukset ja palvelut

Stadin ammattiopiston Brygga tarjoaa tutkintokoulutusta edeltäviä vaihtoehtoja nuorille ja aikuisille. VALMA-koulutuksessa (ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus) on mahdollisuus parantaa opiskeluvaihtoehtoja tai kokeilla erilaisia koulutus- ja tutkintovaihtoehtoja oman alan löytämiseksi. Koulutus kestää enintään vuoden. Koulutuksen voi aloittaa joustavasti ja sieltä voi siirtyä jatkamaan tutkintokoulutukseen tai

oppisopimuskoulutukseen. Vuonna 2016 opiskelupaikkoja on 350- 400 uudelle opiskelijalle.

Nuorten työpajat mahdollistavat toiminnallisen oppimisympäristön työkokeilun keinoin vuodessa n. 400 nuorelle. Yhden työkokeilujakson pituus on enintään viisi kuukautta. Uutena työpajatoiminnan muotona on aloitettu *seinätön työpaja*, jossa työpaikka toimii oppimisympäristönä. Parhaimmillaan työkokeilija voi jatkaa työpaikassa työkokeilujakson jälkeen oppisopimusopiskelijana.

Perusopetuksen lisäopetuksen toteuttaminen ammatillisessa oppilaitoksessa tarjoaa perusopetuksen päättöluokan jälkeen motivoivan oppimisympäristön parantaa jatko-opiskeluvalmiuksia mm. perusopetuksen päättönumeroita korottamalla. Opiskelupaikkoja on neljäkymmentä.

Avoim ammattiopisto -hanke päättyi kesäkuussa 2016. Hankkeesta jäi pysyväksi toimintamalliksi avoimet opinnot Stadin ammattiopiston Bryggaan. Vuonna 2016 avoimissa opinnoissa oli 672 opiskelijaa. Opiskelijat olivat osittain täysin ulkopuolisia vailla toisen asteen tutkintoa olevia tai Stadin ammattiopiston omia keskeyttämistä pohtivia opiskelijoita. Avoimina opintoina on ammatillisia koulutuskokonaisuuksia (esim. asiakaspalvelu), eri oppimisympäristöihin jalkautuvaa suomi toisena kielenä tukea, työelämän korttikoulutuksia sekä osaamisen tunnistamista työkokeilujen aikana. Avoimina opintoina voi myös saavuttaa perusopetuksen päättötodistuksen joustavasti ja yksilöllisen suunnitelman mukaisesti. Kolmen viikon välein aloittava Treenijakso toimii vauhdinottona tutkintokoulutukseen, tukena oman suunnan löytämiseen tai paussina omiin opintoihin. Avoimina opintoina on järjestetty myös aloille tutustumisia alavalinnan tueksi.

Stadin osaamiskeskuksen ja Stadin Bryggaan joustavat polut esittäytyivät yhtenä ammatillisen koulutuksen rohkeana ideana Opetushallituksen Parhaat käytännöt – seminaarissa syyskuussa.

Stadin osaamiskeskus

Stadin osaamiskeskus yhdistää työllistymisen, koulutuksen ja kuntoutuksen palvelut helsinkiläisille aikuisille oleskeluluvan saaneille maahanmuuttajille. Toiminnasta vastaa opetusvirasto, ja mukana ovat myös kaupunginkanslia, sosiaali- ja terveysvirasto sekä Uudenmaan te-toimisto.

Tällä hetkellä osaamiskeskuksen asiakkaista noin puolet on alle 30-vuotiaita eli nuorisotakuun kohderyhmää. Moniammatillinen tiimi kartoittaa asiakkaan osaamisen ja rakentaa koulutus- ja työllistymissuunnitelman. Osaamiskeskus yhdistää suomen kielen ja ammatillisen koulutuksen toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, tarjoaa työvalmennusta sekä kattavan yrityskumppaneiden verkoston. Tarjolla on myös kuntouttavaa toimintaa ennen koulutusta tai työtä.

13.2.3. Opiskelijoiden hyvinvointi

Vuonna 2016 ammatillisen koulutuksen psykologien asiakasmäärä oli 1007 asiakasta ja käyntimäärä oli 3957. Asiakkaista 64 % oli tyttöjä. Yleisimmät yhteydenottojen syyt olivat

masennus, ahdistus, stressi sekä muut mielenterveyteen tai akuutteihin kriiseihin liittyvät syyt.

Kuraattorien asiakasmäärä oli 1499 asiakasta ja käyntimääriä oli 3739. Asiakkaista 45 % oli tyttöjä. Yhteydenoton syitä olivat poissaolot, taloudelliset vaikeudet, asuminen ja motivaatio-ongelmat.

13.3. Aikuisten maahanmuuttajien suomi toisena kielenä -koordinointi

Helsingin aikuislukiossa järjestettiin suomi toisena kielenä -opetusta 277 aikuislukion kurssia (34 ryhmää). Osa ryhmistä oli suunnattu luku- ja kirjoitustaidottomille, osa taas suomen kielen alkeis- ja jatkokursseja suomen kielen taitotasolla 0 - B1.2. Suomen kielen kursseja suoritti hyväksytysti 416 opiskelijaa. Osa ryhmistä jatkuu vielä kevätlukukaudella 2017.

Lisäksi suomi toisena kielenä -opintoja opiskeli aikuislukiossa aikuisten perusopetukseen valmistavassa opetuksessa 31 opiskelijaa, perusopetuksen alkuvaiheessa 44 opiskelijaa ja varsinaisessa perusopetuksessa 160 opiskelijaa. 59 vieraskielistä opiskelijaa sai vuonna 2016 perusopetuksen päättötodistuksen. Aikuisille suunnattua lukioon valmistavaa koulutusta sekä aikuislukion oppimäärää suoritti 49 opiskelijaa vuonna 2016.

Helsingin aikuislukiossa tarjotun suomi toisena kielenä -opetuksen lisäksi opetusvirasto järjesti aikuisille maahanmuuttajille suomen kielen koulutusta Stadin aikuisopistossa. Opiskelijoita oli eritasoisilla kursseilla yhteensä 291. Koulutukset oli suunnattu työttömille ja työttömyysuhan alaisille helsinkiläisille. Stadin aikuisopistossa järjestettiin myös kotona lapsia hoitaville vanhemmille suomen kielen koulutusta. Opetuksen aikana lastenhoito oli järjestetty. Toiminta järjestettiin yhteistyössä varhaiskasvatusviraston kanssa. Opiskelijoita kotivanhempien kielikoulutuksessa oli yhteensä 108 vuonna 2016. Kotivanhempien suomen kielen koulutuksen ja lastenhoidon yhdistävää toimintamallia kehitettiin es- rahoitteisessa KYKY-projektissa.

13.4. Etsivä nuorisotyö

Opetusviraston nuoriso- ja aikuiskoulutuslinja koordinoi etsivää nuorisotyötä Helsingissä järjestämällä ja hankkimalla etsivän nuorisotyön palvelua. Helsingin kaupunki tuottaa etsivää nuorisotyötä itse kaupunginkanslian toimesta Tulevaisuustiskillä (4 työntekijää). Opetusvirasto tuottaa valtionavustuksella (kattaa n. 65 prosenttia toiminnan kuluista) etsivää nuorisotyötä Stadin ammattiopistossa (6 työntekijää). Lisäksi kaupunki hankkii etsivää nuorisotyötä yhteistyösopimuksin palveluntarjoajilta. Vuonna 2016 palvelua tarjoaa Helsingissä Helsingin seudun erilaiset oppijat (2 työntekijää), SVEPS (2 työntekijää) sekä Vamos (5 työntekijää). Vuonna 2016 Helsingissä on yhteensä 19 etsivän nuorisotyön työntekijää.

Etsivän nuorisotyön rahoitusta on selkeytetty vuonna 2016. Helsingin kaupunki tulee kohdentamaan etsivälle nuorisotyölle rahoitusta vuoden 2017 budjettiin 500 000 euroa. Kaupungin rahoitusosuudella ja valtionavustuksella tullaan Helsinkiin palkkaamaan 20 etsivän nuorisotyön työntekijää vuonna 2017 yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa.

Resurssi on toiminnan kannalta merkittävä ja takaa etsivän nuorisotyön jatkuvuuden osana helsinkiläistään nuorten palveluita.

Vuonna 2016 Helsingin etsivän nuorisotyön toimijoille tehtiin yhteensä 1939 tiedonsiirtoa, joista 971 (n. 50 %) johti asiakkuuteen.

14. Hallinto- ja tukipalvelut

14.1. Talous

Taloushallinnon toiminnan kehittämisen painopisteenä oli vuonna 2016 kaupunkiyhteisen TASKU-taloussuunnittelujärjestelmän käyttöönotto. Järjestelmän käyttöönotto edellytti sähköisen tiedonsiirron rakentamista opetusviraston taloussuunnittelu- ja seurantajärjestelmästä TASKU-järjestelmään ja uuden liittymän rakentamista SAP-kirjanpitojärjestelmään. Samalla uudistettiin raporttipohjia. Opetusvirasto osallistui myös kaupunkiyhteisen HETA-raportointijärjestelmän laadun kehittämiseen.

Johtamisjärjestelmä uudistuksen valmistelun yhteydessä selkiytettiin virastojen ja Talouspalvelukeskuksen (Talpa) työnjakoa. Opetusviraston ja Talpan väliseen työnjakoon ei tullut muutoksia.

Perusopetuksen rahoitusperiaatteiden uudistaminen käynnistettiin syksyllä 2016.

14.2. Tilat ja hankinnat

Tila- ja hankintapalvelut huolehti opetusviraston toimintamahdollisuuksien puitteissa koulujen, oppilaitosten ja ruotsinkielisten päiväkotien tilojen tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta tilankäytöstä ja hyvästä sisäilmasta. Tilasuunnittelussa huomioitiin uusi opetussuunnitelma, digi-ohjelma ja tehokas tilankäyttö.

Uudisrakennuksia ja uusia tiloja oli suunnitteilla tai rakenteilla 10 kohteessa. Uudishankkeista valmistuivat Kalasataman korttelitalon 1. vaihe, Lauttasaaren ala-asteen lisätilat Hedengrenin kiinteistöön, Pasilan peruskoulun lisätilat Stadin ammattiopiston Savonkadun toimipisteen yhteyteen, ruotsinkielinen päiväkotiki Pärilan ja sekä hallinnon tilat Stadin ammattiopiston Hattulantien toimipisteeseen.

Perusparannuskohteita oli suunnitteilla tai rakenteilla 28 kohteessa. Korjausten määrää rajoittavat määrärahojen- ja resurssien vähäisyys. Perusparannushankkeista valmistuivat Vuosaaren ala-aste, Kuvataidelukio, Svenska Norsen, Roihuvuoren ala-aste, Oulunkylän ala-aste, Keinutien ala-asteen 1. vaihe, Pihlajamäen ala-asteen 1. vaihe, Stadin ammattiopiston Prinsessantien toimipisteen 1. vaihe sekä ruotsinkielinen päiväkotiki Bertha Maria hemmet (vuokrahohde). Stadin ammattiopiston Sturenkadun kampuksen selvitystyö jatkuu. Koulu-, oppilaitos- ja päiväkotikiinteistöissä toteutettiin myös useita pieniä toiminnallisia muutostarpeita, joita kartoitetaan vuosittaisella kyselyllä.

Lisäksi kaikkiin uudis- ja perusparannuskohteisiin sisältyi koulupihan perusparannus. Pihojen perusparannusten puitteissa tilapalvelu teki yhteistyötä liikuntaviraston kanssa.

Opetusvirasto käynnisti säännölliset tapaamiset eri hallintokuntien kanssa koulu- ja oppilaitostilojen tilankäytön tehostamiseksi ja tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksien selvityksen sisällyttämiseksi kaikkien rakennushankkeiden hankesuunnittelun aloitusvaiheeseen. Yhdistyneissä peruskouluissa ja lukioissa tehostettiin tilankäyttöä.

Koulujen ruokasali-, aula- ja käytävätilojen käytettävyys kartoitettiin ja dokumentoitiin, jotta voitaisiin edistää koulujen oppimisen tilojen tehokkaampaa käyttöä.

Koulu- ja oppilaitostilojen ilta- ja vapaa-ajankäytössä aloitettiin valmistelu liikuntatilojen hallinnoinnin ja varausten siirtämiseksi liikuntavirastolle. Koulutilojen ja teknisen työn tilojen käyttöä asukas- ja kaupunginosayhdistyksille laajennettiin.

Lähiörahaston rahoittamia yhteistyöhankkeita perusopetuslinjan kanssa oli kaksi. Monipuolisia ja viihtyisiä kokonaisuuksia kehitettiin Inspiroivat koulupihat ja -luokat osana laadukasta iltapäivätoimintaa-hankkeessa. Kaksivuotisessa Pukinmäen turvallinen koulupolku-pilottihankkeessa tavoitteena on toteuttaa yhdistyvien koulujen oppilaille turvallinen, helposti hahmotettava ja helppokulkuinen reitti koulukiinteistöjen välille.

Käynnistettiin yleissivistävien koulujen tieto- ja viestintäteknologian ohjeen päivitys rakennushankkeita varten. Koulujen näyttämötekniikan ohjeen päivitys valmistui.

Nova Schola Finlandia-verkostohankkeessa mukana olevat osallistuivat kuuden muun kaupungin edustajien kanssa kansallisesti innovatiivisten ja tilatehokkaiden oppimisympäristöjen kehittämiskoulutukseen.

Opetusviraston hallinto muutti joulukuussa Hämeentieltä uusiin kaupungin omistamiin tiloihin Töysänsäädelle samaan kiinteistöön Stadin ammattiopiston kanssa. Muuttaminen tehosti hallinnon tilankäyttöä (Hämeentiellä 43 htm²/hlö - Töysänsäädellä 37 htm²/hlö). Peruskorjattuun monitilatoimistoon tulee myöhemmin sijoittumaan uuden toimialan hallinto, mikä entisestään tehostaa tilankäyttöä (27 htm²/hlö). Myös hallinnon ja Stadin ammattiopiston tilojen yhteiskäyttö tehostaa tilankäyttöä.

Opetussuunnitelman mukaiset uudet oppimisympäristöt sekä digi-ohjelman toteuttaminen on ollut lähtökohtana hankinnoille. Hankintapalvelut on tarjonnut palveluja erilaisissa hankinta- ja kilpailutusasioissa hallinnolle, kouluille, päiväkodeille ja oppilaitoksille.

Oppilasmäärän kasvusta johtuviin tarpeisiin vastattiin hankkimalla välttämättömät kalusteet.

Käynnistettiin palveluntuottajien kanssa lukuvuoden 2016-2017 aikana toteutettava kasvisruokailan ja kasvispääruokien kehittämisprojekti.

Valmistauduttiin tukipalvelujen osalta ensimmäisen koritusvaiheen kilpailutukseen siivous- ja käyttäjäpalveluiden osalta.

14.3. Henkilöstön tuki ja hyvinvointi sekä lakipalvelut

Opetusvirastossa työskenteli vuoden 2016 lopussa päätoimisesti 6 421 henkilöä, joista opettajia oli 4 875. Henkilöstöstä 4 941 oli vakinaisia ja 1 480 määräaikaisia. Vakinaisen henkilöstön määrä laski ja määräaikaisen henkilöstön määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstön kokonaismäärä nousi 27 henkilöllä. Vakinaisten opettajien osuus oli 76 %.

Rekrytointia kehitettiin ottamalla käyttöön Twitter-tili ja LinkedIn-sivu, joiden avulla työpaikkailmoituksille haettiin uudenlaista näkyvyyttä ja pyrittiin tavoittamaan myös ne hakijat, jotka hyödyntävät sosiaalisen median kanavia työnhaussa.

Opetusvirastossa käynnistettiin syksyllä 2016 työkokeiluhanke, jonka tavoitteena oli aktivoida kouluja ottamaan työkokeilijoita koulunkäyntiavustajan tehtäviin. Vuoden 2016 loppuun mennessä opetusvirastossa oli ollut erilaisissa tehtävissä 71 työkokeilijaa, joista 56 koulunkäyntiavustajan tehtävissä peruskouluissa.

Tuettiin sähköisen poissaolojärjestelmän käytön laajentamista sekä sähköisen palvelukseen oton käyttöönottoa. Kehitettiin ja selkeytettiin ohjeita parantamaan rehtoreiden ja esimiesten tiedon saantia.

Työhyvinvoinnin johtaminen ja työterveysyhteistyö oli opetusviraston työhyvinvoinnin toimintasuunnitelman mukainen painopiste. Rehtoreille järjestettiin koulutusta mm. turvallisuuden hallinnasta ja toimintamalleista sekä sisäilmaongelmatilanteiden tueksi. Esimiestyön tueksi työkyvyn tuen ohjeet ja toimintamallit koottiin Työkyky-karttaan.

Syksyllä tehtiin Kunta10-kysely, johon vastasi 71 % opetusvirastolaisista. Vuoden lopulla saadut tulokset osoittivat, että työhyvinvointi on edelleen hyvällä tasolla. Työpaikkojen ilmapiiri pysyi hyvänä ja innovatiivisuus lisääntyi, samoin työn hallinta. Myös esimieheltä saatu tuki ja päätöksenteon koettu oikeudenmukaisuus lisääntyivät. Muutokset koettiin aiempaa suurempina ja aiempaa useampi koki, että niihin oli myös voinut itse vaikuttaa. Suuret muutokset kuten opetussuunnitelmatyö ja kaupungin organisaation uudistaminen oletettavasti osaltaan vaikuttivat siihen, että työmäärän koettiin lisääntyneen huomattavasti.

Asiakasväkivaltaa koettiin aiempaa vähemmän, mutta edelleen sitä koki 35 %. Työsuojelupakin uhka- ja väkivaltatilanneilmoituksia on alettu tekemään entistä enemmän ja ne on käsitelty hyvin. Opetusvirastoon koulutettiin omia Hetipurku-kouluttajia, jotta työyhteisöihin voidaan jatkossa kouluttaa lisää Hetipurku-henkilöitä antamaan henkinen ensiapu uhka- tai väkivaltatilanteen tai muun hankalan tilanteen jälkeen.

Monimuotoisuuden ja eri-ikäisten johtamiseen liittyen järjestettiin uusien opettajien työhyvinvointitapaamiset, joissa samassa uravaiheessa olevat saivat vertaisryhmässä pohtia opettajuuteen ja omaan hyvinvointiin liittyviä teemoja.

Virastohallinnon tila- ja toimintatapamuutoksen tueksi koulutettiin muutosagentteja ja toteutettiin Yhteinen innostava työpaikka -työhyvinvointihanke. Työnohjausta järjestettiin kysynnän mukaan.

Henkilöstölle laadittu osaamisen kehittämissuunnitelma ammatillisen osaamisen kehittämiseksi päivitettiin. Opetusviraston ydinosaamisia on vuoden 2016 aikana kehitetty suunnitelman mukaisilla osa-alueilla; johtamisosaaminen, pedagoginen osaaminen, teknologiaosaaminen, talous- ja hallinto-osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä laaja-alainen osaaminen. Keskitetysti henkilöstön osaamista on kehitetty useissa erilaisissa johtamiskoulutuksissa, opetushallinnon tutkintoon johtavissa valmennuksissa, hyvän hallintotavan perehdytyksissä, digikoulutuksissa, työyhteisötaitojen koulutuksissa, valmentavan esimiehen koulutuksissa sekä erilaisten ohjelmistojen koulutuksissa.

Vuonna 2016 toteutettiin hallintohenkilöstön digiosaamisen kartoitus tulevaisuusmuistelun menetelmin ja hallinto- ja kehittämiskeskuksen henkilöstölle järjestettiin kartoitukseen perustuvaa koulutusta.

Marras-joulukuussa 2016 toteutettiin digitalisaatio-ohjelmaan liittyvä opetushenkilöstön osaamiskartoitus, jonka tulokset on toimitettu kouluille. Keskitetyn osaamisen kehittämisen palvelun kohderyhmiä ovat olleet rehtorit ja apulaisrehtorit, koulunkäyntiavustajat, koulu- ja opintosuhteet sekä virastohallinnon henkilöstö. Koulutustiimin työ toteutui hyväksytyin toimintasuunnitelman ja työntekijöiden tehtävänkuvausten mukaisesti.

Yhdessä luottamusmiesten kanssa valmisteltiin ammatillisen oppilaitoksen opettajien vuosityöaikakokeilusopimukseen tähtääviä toimenpiteitä ja toimitettiin sopimuksen mukaisessa seuranta- ja arviointiryhmässä. Suunniteltiin virka- ja työehtosopimuksen erillissopimusten, kuten kilpailukykyopimuksen työajan pidentämisen ja lomarahaleikkausten, toimeenpanoa. Lisäksi tuettiin perusopetuksen johtoa tutoropettajia koskevan erillisen virka- ja työehtosopimuksen toteutuksessa. Selvitettiin mahdollisuutta ottaa käyttöön lukion opinto-ohjaajia koskeva virkaehtosopimuksen mukainen vuosityöaikakokeilu. Osallistuttiin perusopetuksen vuosityöaikasopimuksen valmistelutyöhön yhdessä muiden kuntien kanssa.

Oikeudellisten asiantuntijapalveluiden ja lautakuntapalveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä sekä osaltaan neuvottelu- ja sopimusasioista huolehdittiin lakipalveluissa. Lakipalvelut osallistui koulujen ja oppilaitosten palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun tukemiseen ja seurantaan. Oikaisuvaatimuksia, kanteluja ja valituksia on ollut 240 kappaletta, joista suurimmat ovat iltapäivätoimintaan ja oppilaaksiottoon liittyviä valituksia

